

Projekt uchwały Nr 211/2021

z dnia 8 lipca 2021 r.

Zatwierdzony przez

sporządził: Kierownik Violetta Kolendowicz

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY PIASKI**

z dnia 20 lipca 2021 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski na lata 2021-2026.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) Rada Gminy Piaski uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski na lata 2021 – 2026, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Piaski

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Bernard Dorsz

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY PIASKI NA LATA 2021-2026



GMINA PIASKI
POWIAT GOSTYŃSKI
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

ZAMAWIAJĄCY	GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W PIASKACH
WYKONAWCA OPRACOWANIA	WESTMOR CONSULTING

PIASKI 2021

Opracowanie:

Westmor Consulting

Urszula Wódkowska

Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:

Joanna Kaszubska – Konsultant

Mateusz Grzelak – Młodszy analityk

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
2. Metodologia opracowania Strategii.....	12
3. Diagnoza sytuacji społecznej.....	13
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej.....	13
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Piaski	13
3.1.2. Demografia.....	14
3.1.3. Rynek pracy	19
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	23
3.1.5. Ochrona zdrowia	23
3.1.6. Edukacja	24
3.1.7. Kultura i sport	32
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	35
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	46
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Piaski.....	48
3.2.1. Bezrobocie	49
3.2.2. Ubóstwo	51
3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych	53
3.2.4. Problemy osób starszych.....	57
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	59
3.2.6. Uzależnienia.....	70
3.2.7. Bezdomność.....	74
3.2.8. Przemoc w rodzinie	74
3.2.9. Przestępczość	79
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	80
3.4. Analiza SWOT	92
4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	94
4.1. Prognoza demograficzna	94
4.2. Prognoza zmian	96
5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne	97
6. Kierunki niezbędnych działań	98
7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe.....	99
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii.....	100
9. Wnioski i podsumowanie	103
10. Spis tabel i wykresów, rysunków	105

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Piaski. Jest narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), w którym zostało napisane: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

W Strategii wskazano obszary problemowe, cele i kierunki działań. Osiągnięcie wyznaczonych celów i rezultatów podlegać będzie stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego celu działań. W obszarze rozwiązywania problemów społecznych jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej w następujących dziedzinach:

1. Bezrobocie,
2. Ubóstwo,
3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych,
4. Problemy osób starszych,
5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
6. Uzależnienia,
7. Bezdomność,
8. Przemoc w rodzinie,
9. Przemoc.

Wskazane dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej.

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1348);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2021 poz. 573);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2085);
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 38 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1472);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2021 r. poz. 877);
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359);
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 291 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 305);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 611 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz.U. z 2020 r. poz. 508 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969);
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2021 r. poz. 711),

- ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.);
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. 2018 poz. 1007);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2021 r. poz. 716 z późn. zm.).

Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych wskazuje, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Gminy Piaski.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o zaangażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od wyboru kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski na lata 2021-2026 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla

zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEGO SZCZEBLA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju gminy i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspołnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu, jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

Na poziomie krajowym przedmiotowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030”.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 to dokument mający na celu przede wszystkim poprawę jakości życia obywateli. Ukazuje on główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki zagospodarowania przestrzennego państwa. Powyższy dokument wyznaczył trzy strategiczne obszary, w których powinien odbywać się rozwój Polski:

- obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
 - Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
 - Polska Cyfrowa,

- Kapitał ludzki,
 - Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,
- obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
- Rozwój regionalny,
 - Transport,
- obszar efektywności i sprawności państwa:
- Kapitał społeczny,
 - Sprawne państwo.

Realizacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski na lata 2021-2026* umożliwi wsparcie mieszkańców gminy, a co za tym idzie, wpłynie pozytywnie na przyrost i efektywność kapitału społecznego.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej została opracowana z powodu przystąpienia Polski do realizacji drugiego zadania ze Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi i pokonywanie izolacji społecznej. Państwo powinno tworzyć warunki kształtowania kapitału społecznego poprzez spójną politykę. Niekorzystne warunki ekonomiczne, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia prowadzą do marginalizacji społecznej. Wdrożenie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski na lata 2021-2026*, umożliwi realizację koncepcji Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Strategia przyjęta została uchwałą nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1060).

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Działania skierowane do mieszkańców gminy Piaski, w szczególności beneficjentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piaskach, będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Dokument przyjęty został uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 r.

Przyjętą wizją województwa jest: Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa.

W Strategii określono następujące cele strategiczne:

- wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
- rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
- rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
- wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski na lata 2021-2026 przyczyni się do realizacji celu: rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu, który wyznacza takie kluczowe kierunki interwencji jak m.in. poprawa dostępu i standardów usług oraz funkcjonowania infrastruktury społecznej czy rozwijanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej. Przedmiotowy dokument jest więc spójny ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Piaski na lata 2017 – 2023

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Piaski na lata 2017 – 2023 przyjęty został uchwałą nr XXX/211/2017 Rady Gminy Piaski z dnia 28 listopada 2017 r.

W dokumencie określono następująca wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji: Społeczność rewitalizowanego obszaru stanowi zintegrowaną wspólnotę cechującą się aktywnością w sferze zawodowej, publicznej i kulturalnej. Mieszkańcy są zaangażowani we własny rozwój oraz działania na rzecz lokalnego społeczeństwa.

Dla realizacji wyznaczonej wizji w Programie wyznaczono następujące cele i kierunki działań do jej osiągnięcia:

1. Poprawa jakości życia lokalnej społeczności
 - 1.1. Wsparcie edukacji i rozwoju dzieci i młodzieży;
 - 1.2. Wzmacnianie procesu integracji społecznej mieszkańców;

- 1.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych;
- 1.4. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców.
2. Podniesienie warunków przestrzeni publicznej:
 - 1.1. Stworzenie warunków infrastrukturalnych wspierających procesy integracyjne oraz aktywność mieszkańców;
 - 1.2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej obiektów pełniących funkcje społeczne i kulturowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski wpisuje się w cel 1 i wyznaczone w jego ramach kierunki działań w zakresie: wzmocnienia procesu integracji społecznej mieszkańców, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców. W niniejszej Strategii również zaplanowano wsparcie przyczyniające się do ich realizacji i poprawy jakości życia społecznego mieszkańców oraz ich aktywizację społeczno-gospodarczą.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski na lata 2021-2026 została podzielona na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część – rozdział 3 – ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej gminy Piaski. Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację i ochronę zdrowia.

Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piaskach (w tym ankieta, sprawozdania, oceny zasobów, realizowane programy),
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Charakterystykę sytuacji społecznej reasumuje analiza SWOT – analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Część drugą – rozdział 4 – stanowi prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną sporządzoną w oparciu o Prognozę dla gmin na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS;

— prognozę zmian problemów społecznych na terenie gminy Piaski w wyniku realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* na terenie Gminy Piaski na lata 2021-2026 oraz zadań w zakresie pomocy społecznej, które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia – rozdziały 5-8 to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy Piaski. Ukazano w niej również sposób realizacji *Strategii* oraz określono możliwe wskaźniki monitorowania wykonania planowanych działań.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

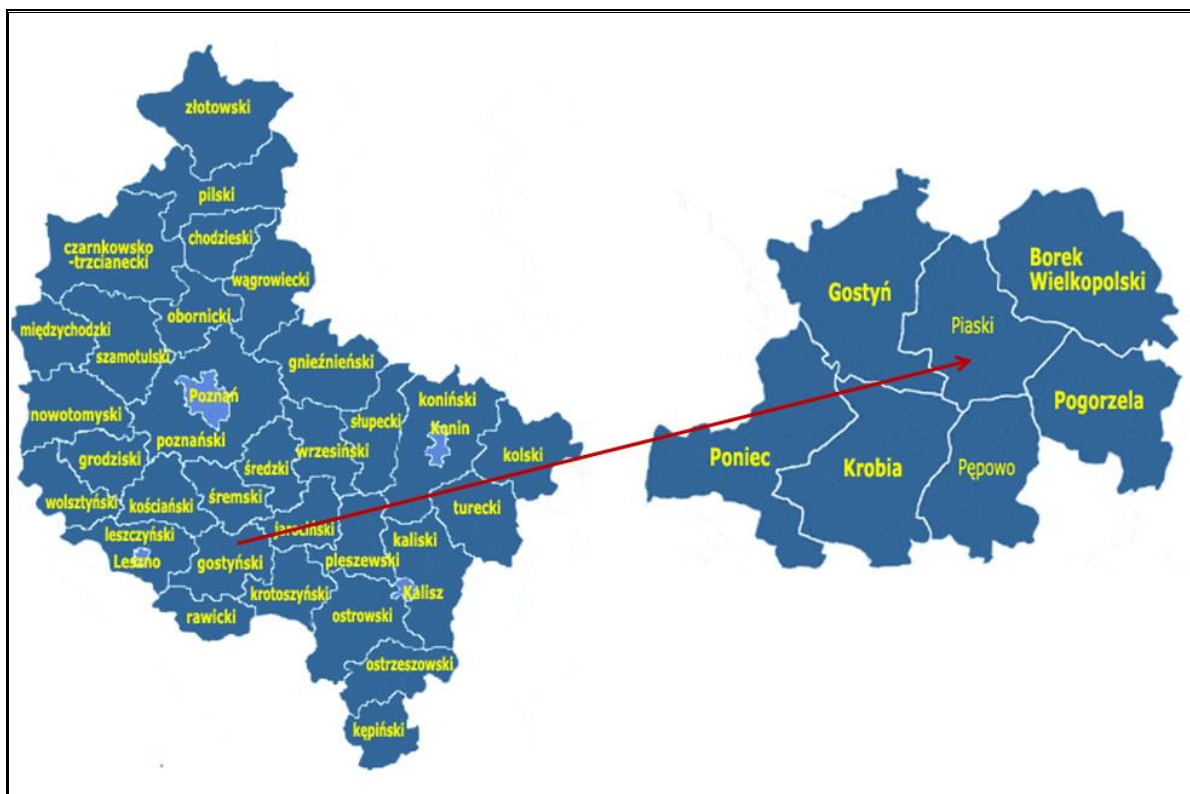
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Piaski

Gmina Piaski jest gminą wiejską, położoną w powiecie gostyńskim, w południowo – zachodniej części województwa wielkopolskiego. Według danych GUS jej powierzchnia w 2020 roku wynosiła 100,73 km². Jednostka podzielona jest ona na 28 sołectw i 16 wsi sołeckich. Podstawę komunikacji na obszarze gminy stanowi droga krajowa nr 12 przebiegająca z Kalisza do Sieradza. Sieć dróg uzupełniają drogi powiatowe oraz gminne. Ponadto przy granicach gminy przebiega również droga województwa nr 434. Powiązania zewnętrzne realizowane są również przez linię kolejową nr 360 relacji Leszno – Jarocin.

Gmina Piaski graniczy z gminą:

- Dolsk (powiat śremski, woj. wielkopolskie),
- Gostyń (powiat gostyński, woj. wielkopolskie),
- Krobia (powiat gostyński, woj. wielkopolskie),
- Borek Wlkp. (powiat gostyński, woj. łódzkie),
- Pogorzela (powiat gostyński, woj. wielkopolskie),
- Pępowo (powiat gostyński, woj. wielkopolskie).

Rysunek 1. Położenie gminy Piaski na tle województwa wielkopolskiego i powiatu gostyńskiego



Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl>

3.1.2. Demografia

LICZEBNOŚĆ GMINY

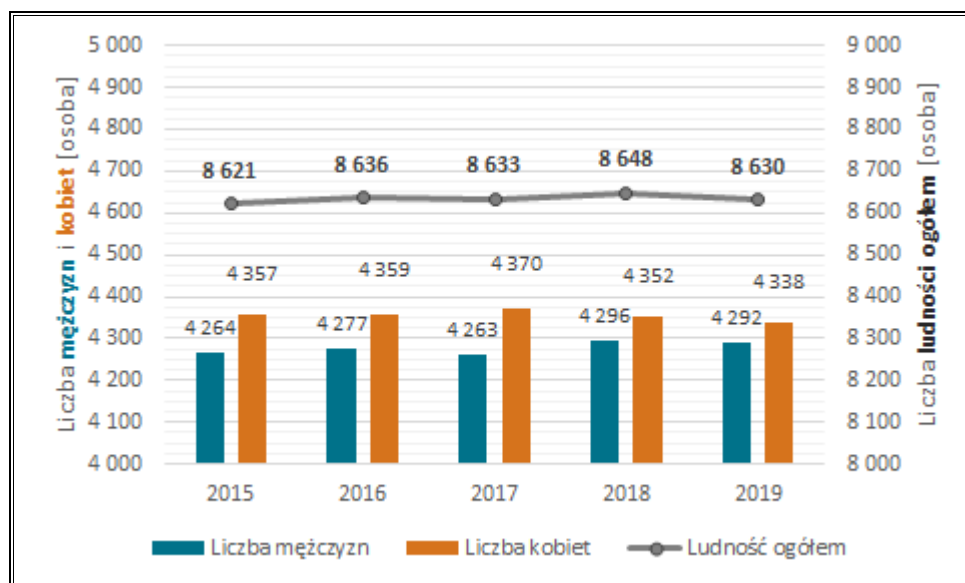
Zgodnie z danymi GUS w roku 2019 gminę zamieszkiwało 8 630 osób, z czego liczba mężczyzn wyniosła 4 292 osób (49,73%), a liczba kobiet 4 338 osób (50,27%). Na przestrzeni analizowanych lat (2015-2019) zwiększyła się liczba mieszkańców o 9 osób, tj. 0,10%.. Wzrost dotyczył jedynie liczebności mężczyzn (wzrost o 28 osób, tj. 0,66%), a liczba kobiet spadła o 19 osób, czyli 0,44%.

Tabela 1. Liczba ludności w gminie Piaski w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	Osoba	8 621	8 636	8 633	8 648	8 630
Mężczyźni		4 264	4 277	4 263	4 296	4 292
Kobiety		4 357	4 359	4 370	4 352	4 338

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) gminy Piaski w latach 2015-2019

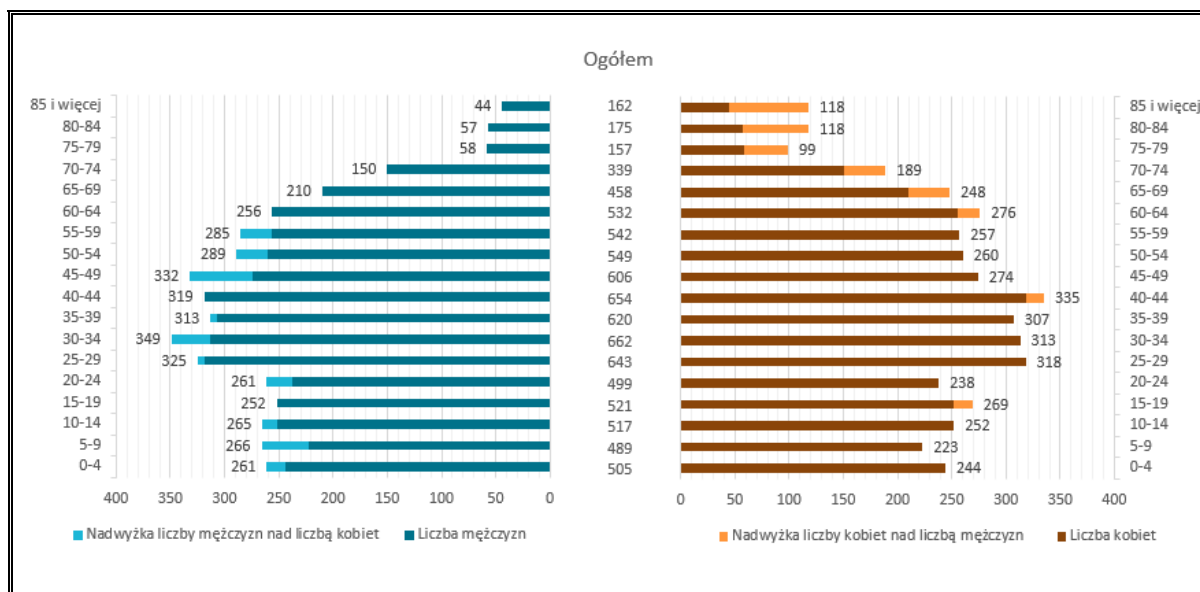


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

STRUKTURA WIEKU

W roku 2019 na terenie gminy Piaski największa liczba osób znajdowała się w przedziale wiekowym 30-34 i wyniosła 662 osób. Drugą najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 40-44 (654 osoby). Wśród ludności w przedziałach wiekowych w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym obserwujemy przeważnie przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet, natomiast w wieku poprodukcyjnym to zazwyczaj liczba kobiet przeważa nad liczbą mężczyzn.

Wykres 2. Struktura wieku mieszkańców gminy Piaski w roku 2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych, na przestrzeni lat 2015-2019 odnotowano:

- wzrost wśród ludności w wieku przedprodukcyjnym o 1,84%,
- spadek wśród ludności w wieku produkcyjnym o 3,48%,
- wzrost wśród ludności w wieku poprodukcyjnym o 11,17%.

Tabela 2. Ludność gminy Piaski w latach 2015-2019 wg grup ekonomicznych

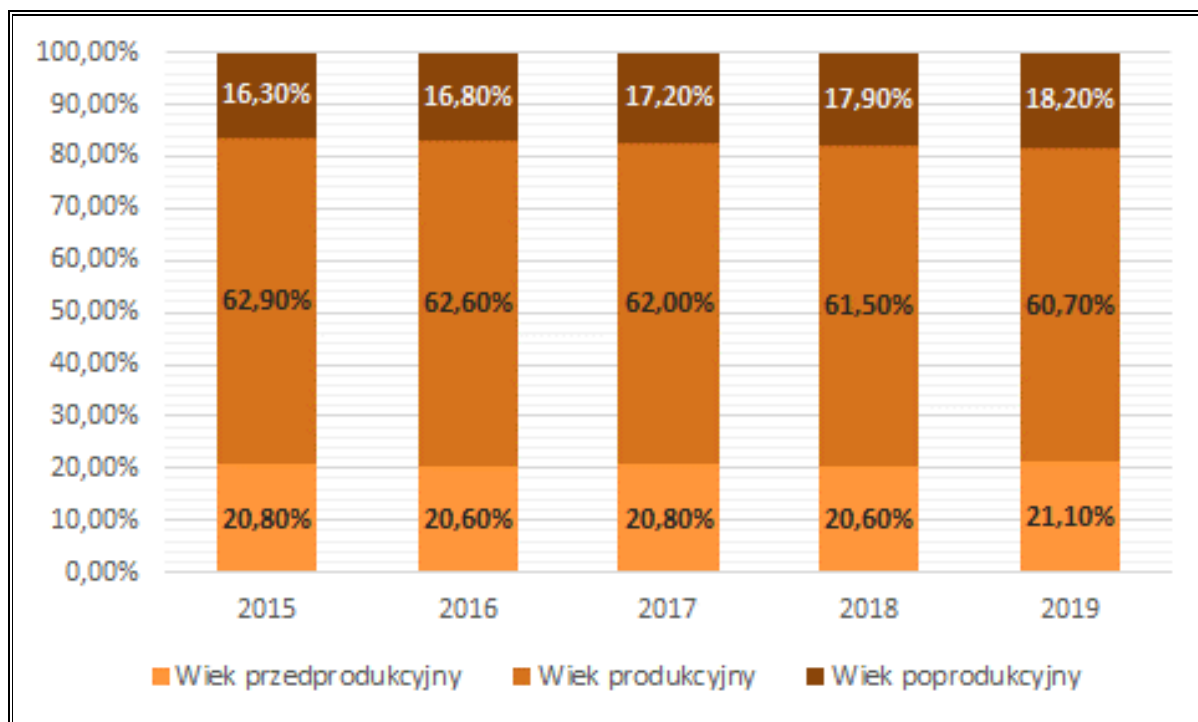
Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	1 792	1 778	1 797	1 783	1 825
	Mężczyźni		920	910	903	922	955
	Kobiety		872	868	894	861	870
Ludność w wieku produkcyjnym	Ogółem	Osoba	5 427	5 410	5 354	5 318	5 238
	Mężczyźni		2 907	2 908	2 892	2 876	2 818
	Kobiety		2 520	2 502	2 462	2 442	2 420
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	1 402	1 448	1 482	1 547	1 567
	Mężczyźni		437	459	468	498	519
	Kobiety		965	989	1 014	1 049	1 048

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>
 W 2019 r. sytuacja demograficzna przedstawiała się następująco:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 21,1%,
- udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem wynosił 60,7%,
- udział ludność w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 18,2%,

Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, a także wzrost udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym świadczą negatywnie o sytuacji demograficznej na terenie gminy. Zaobserwować można proces starzenia się społeczeństwa. Wzrost liczby osób starszych wiąże się z koniecznością zaspokojenia rosnących potrzeb tej grupy społeczeństwa, głównie w zakresie opieki społeczno-socjalnej i zdrowotnej.

Wykres 3. Udział poszczególnych grup ekonomicznych gminy Piaski w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2015-2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

PRZYROST NATURALNY

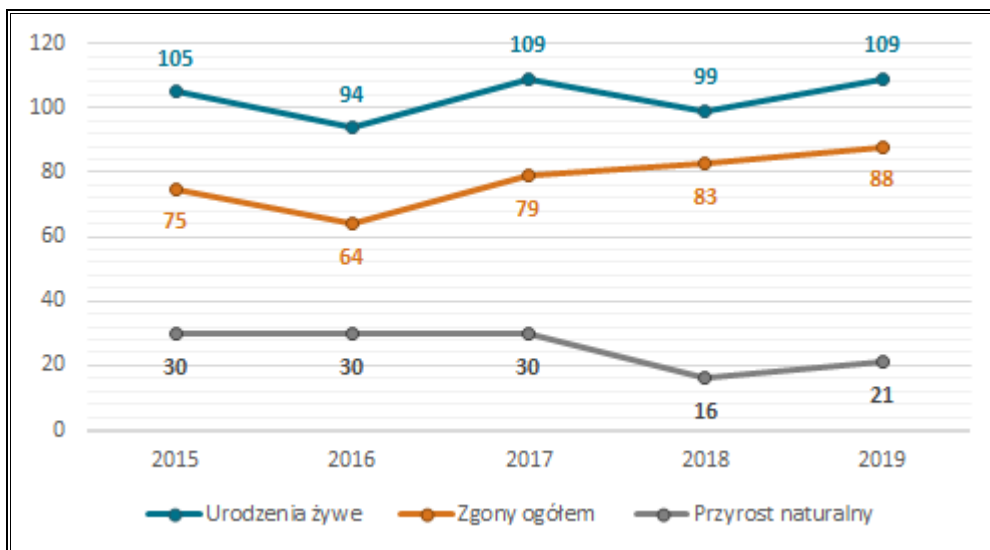
Na przestrzeni lat 2015-2019 na terenie gminy, odnotowywano dodatni przyrost naturalny. Świadczy to o większej liczbie urodzeń żywych niż zgonów ogółem. Szczegółowe dane przyrostu naturalnego na terenie gminy Piaski przedstawione zostały w poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w gminie Piaski w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia żywe	Ogółem	Osoba	105	94	109	99	109
	Mężczyźni		52	45	51	57	58
	Kobiety		53	49	58	42	51
Zgony ogółem	Ogółem	Osoba	75	64	79	83	88
	Mężczyźni		39	33	43	38	41
	Kobiety		36	31	36	45	47
Przyrost naturalny	Ogółem	Osoba	30	30	30	16	21
	Mężczyźni		13	12	8	19	17
	Kobiety		17	18	22	-3	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 4. Przyrost naturalny w gminie Piaski w latach 2015-2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl/BDL/start>

MIGRACJE

Przez cały analizowany okres (2015-2019) zanotowano ujemne saldo migracji, co świadczy o większej liczbie osób wymeldowujących się niż meldujących na obszarze gminy. Szczegóły prezentuje tabela i wykres poniżej.

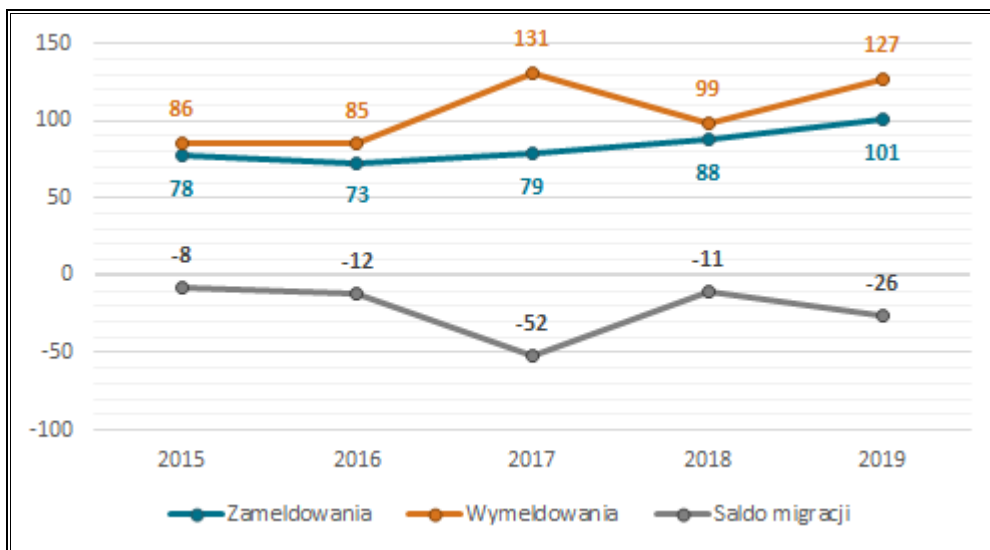
Tabela 4. Migracja na pobyt stały w gminie Piaski w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka	2015 ¹	2016	2017	2018	2019
Zameldowania	Ogółem	Osoba	78	73	79	88	101
	Mężczyźni		41	30	39	43	48
	Kobiety		37	43	40	45	53
Wymeldowania	Ogółem	Osoba	86	85	131	99	127
	Mężczyźni		41	32	64	46	63
	Kobiety		45	53	67	53	64
Saldo migracji	Ogółem	Osoba	-8	-12	-52	-11	-26
	Mężczyźni		0	-2	-25	-3	-15
	Kobiety		-8	-10	-27	-8	-11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl/BDL/start>

¹ Dane za rok 2015 z powodu braku dostępnych danych dla tego roku o migracji w ruchu zagranicznym w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, uwzględniają jedynie migrację w ruchu wewnętrznym.

Wykres 5. Migracja na pobyt stały w gminie Piaski w latach 2015-2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

3.1.3. Rynek pracy

Gmina Piaski ma charakter typowo rolniczy. Głównym miejscem pracy i źródłem utrzymania dla większości mieszkańców są zakłady usługowo-handlowe w Piaskach i pobliskim Gostyniu oraz praca w gospodarstwach rolnych.

Według danych GUS na terenie gminy Piaski w roku 2020 zarejestrowanych było 861 podmiotów gospodarczych, z czego 835, tj. 96,98% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem w latach 2015-2020 zwiększyła się o 139 działalności (tj. 19,25%). Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie gminy, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym prezentuje tabela poniżej.

Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Piaski w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podmioty gospodarki narodowej						
Ogółem	722	728	738	805	846	861
Sektor publiczny						
Ogółem	31	31	26	27	27	26
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	25	25	19	19	19	19
Spółki handlowe	1	1	2	2	2	2
Sektor prywatny						
Ogółem	690	697	712	777	819	835
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	560	563	570	620	664	677
Spółki handlowe	33	33	35	33	31	34
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	2	2	3	2	2
Spółdzielnie	8	8	10	9	9	9
Fundacje	1	1	2	2	2	2
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	24	25	24	27	26	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>
W sektorze prywatnym można zaobserwować przodowanie dwóch sekcji nad innymi. Jest to sekcja F związana z branżą budowlaną (195 podmiotów) oraz sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (186 podmiotów).

Natomiast największa liczba podmiotów w sektorze publicznym na terenie gminy Piaski w 2020 roku znajdowała się w sekcji P – edukacja (14 podmiotów).

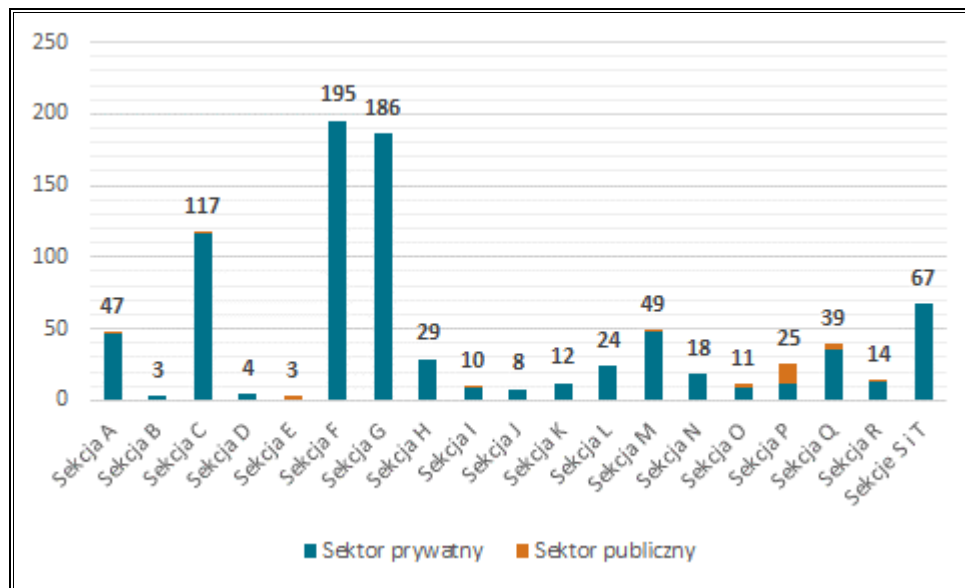
Ogółem największy wzrost w latach 2015-2020 odnotowała sekcja F (budownictwo). Liczba podmiotów w tej sekcji zwiększyła się o 73 tj. o 59,84%. Natomiast, największy spadek zanotowała sekcja P (edukacja), gdzie zaobserwowano spadek o 8 podmiotów, z czego w sektorze publicznym o 6 podmiotów (30,00%), a w sektorze prywatnym o 2 podmioty (15,38%).

Tabela 6. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w gminie Piaski w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sektor publiczny							
Sekcja A	Podmiot	1	1	1	1	1	1
Sekcja C	Podmiot	0	0	1	1	1	1
Sekcja E	Podmiot	2	2	2	2	2	2
Sekcja I	Podmiot	1	1	1	1	1	1
Sekcja M	Podmiot	1	1	1	1	1	1
Sekcja O	Podmiot	2	2	2	2	2	2
Sekcja P	Podmiot	20	20	14	14	14	14
Sekcja Q	Podmiot	2	2	2	3	3	3
Sekcja R	Podmiot	2	2	2	2	2	1
Sektor prywatny							
Sekcja A	Podmiot	33	38	41	46	45	46
Sekcja B	Podmiot	3	3	3	3	3	3
Sekcja C	Podmiot	107	98	103	104	109	116
Sekcja D	Podmiot	2	2	3	3	4	4
Sekcja E	Podmiot	1	1	1	1	2	1
Sekcja F	Podmiot	122	126	134	169	188	195
Sekcja G	Podmiot	165	164	165	175	183	186
Sekcja H	Podmiot	31	30	29	29	31	29
Sekcja I	Podmiot	13	13	10	10	9	9
Sekcja J	Podmiot	6	6	5	7	7	8
Sekcja K	Podmiot	12	12	11	10	12	12
Sekcja L	Podmiot	10	10	11	25	25	24
Sekcja M	Podmiot	38	47	45	46	49	48
Sekcja N	Podmiot	21	20	21	17	18	18
Sekcja O	Podmiot	9	9	9	9	9	9
Sekcja P	Podmiot	13	12	13	14	11	11
Sekcja Q	Podmiot	37	36	35	35	36	36
Sekcja R	Podmiot	7	7	8	11	13	13
Sekcje S i T	Podmiot	60	63	65	63	65	67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2020 w gminie Piaski



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2019 roku na terenie gminy Piaski znajdowały się 2 302 mieszkania (wzrost o 84 szt., tj. 3,79% w stosunku do roku 2015) o łącznej powierzchni 239 303 m² (wzrost o 11 788 m², tj. 5,18% w stosunku do roku 2015). Liczba izb w tym samym roku wyniosła 10 796 i wzrosła w stosunku do roku 2015 o 474 szt., tj. 4,59%. Zauważany jest zatem rozwój mieszkalnictwa w gminie na przestrzeni analizowanego okresu.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Piaski w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Mieszkania	szt.	2 218	2 236	2 259	2 281	2 302
Izby	szt.	10 322	10 429	10 555	10 678	10 796
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	227 515	230 085	233 487	236 586	239 303

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
Zadaniem własnym Gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, nieposiadającym tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy w zasobie Gminy Piaski w 2018 roku znajdowały się 43 mieszkania komunalnych o łącznej powierzchni użytkowej 2 076 m², w tym 4 mieszkania (lokale) socjalne o powierzchni 155 m².

3.1.5. Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia na terenie gminy odpowiada za sprawowanie opieki zdrowotnej nad mieszkańcami. Na obszarze analizowanej jednostki za zapewnienie opieki medycznej mieszkańcom odpowiadają następujące główne podmioty wykonujące działalność leczniczą:

- Przychodnia Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej Medicus - Filia Szelejewo 10 A,
- Asklepios P.P. Sp. z o.o. Spółka Komandytowa, ul. Leśna 3, 63-820 Piaski:
 - Poradnia Medycyny Rodzinnej, ul. Leśna 3, 63-820 Piaski,
 - Poradnia Medycyny Rodzinnej – filia Bodzewo 70 A,
- Diagnostyka Sp. z o.o., Punkt pobrań materiału do badań, ul. Braci Spozów 19, 63-820 Piaski,
- Niepubliczny Zakład Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Medycznej „Pias-Cordis”, Gabinet Lekarza Rodzinnego ul. Rynek 6, 63-820 Piaski,
- Bonifraterskie Centrum Zdrowia Sp. z o.o., os. Marysin 1, 63-820 Piaski,
- Dom Zdrowia i Spokoju Sp. z o.o., Szelejewo Drugie 10a, 63-820 Piaski,
- Gabinety stomatologiczne.

Dodatkowo na terenie gminy działają następujące miejsca apteczne:

- Apteka „MEDICA”, ul. Warszawska 5, 63-820 Piaski,
- Punkt apteczny „MEDICA”, Szelejewo Drugie 2a, 63-820 Piaski,
- Punkt apteczny „MEDICA”, Bodzewo 70a, 63-820 Piaski,
- Dział farmacji szpitalnej, os. Marysin 1, 63-820 Piaski.

Na terenie gminy w analizowanych latach 2015-2019, można zaobserwować spadek udzielonych porad lekarskich ambulatoryjnej opieki zdrowotnej o 4,93% oraz podstawowej opieki zdrowotnej o 7,54%. Liczba aptek zmniejszyła się o 1 obiekt, natomiast liczba punktów aptecznym pozostała bez zmian.

Tabela 8. Opieka zdrowotna na terenie gminy Piaski

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	—	43 901	42 918	44 668	34 725	41 735
Podstawowa opieka zdrowotna - porady lekarskie	—	39 732	38 832	39 992	30 215	36 735
Apteki ogólnodostępne	ob.	2	2	1	1	1
Punkty apteczne	ob.	2	2	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.1.6. Edukacja

Na terenie gminy funkcjonują następujące placówki oświatowe:

— **Przedszkola:**

- Niepubliczne Przedszkole „ENART”,
- Niepubliczne Przedszkole Ochronka im. E. Bojanowskiego w Podrzeczu,
- Przedszkole Samorządowe z oddziałami integracyjnymi,

— **Szkoły podstawowe:**

- Szkoła Podstawowa im. Bł. Edmunda Bojanowskiego w Szelejewie,
- Szkoła Podstawowa z oddziałami integracyjnymi im. Mikołaja Kopernika w Piaskach,
- Szkoła Podstawowa z oddziałami integracyjnymi im. Powstańców Wielkopolskich w Bodzewie,

— **Szkoły ponadpodstawowe:**

- Zespół Szkół Rolniczych w Grabonogu im. gen. Józefa Wybickiego:
 - Branżowa Szkoła I Stopnia,
 - Technikum,
 - Liceum ogólnokształcące,
 - Liceum ogólnokształcące dla dorosłych,

- Szkoła policealna,
- Centrum Kształcenia Zawodowego.

Każda z wyżej wymienionych placówek oświatowych zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry opiekuńczo-wychowawczej oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Dyrektorzy jednostek oświatowych systematycznie zakupują pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy niezbędny do prowadzenia zajęć edukacyjnych oraz do wszechstronnego rozwoju podopiecznych.

Przedszkola realizują programy wychowania przedszkolnego oparte na podstawie programowej wychowania przedszkolnego określoną przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, które zapewniają bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w czasie nie krótszym niż 5 godzin dziennie, zatrudniają nauczycieli posiadających odpowiednie kwalifikacje oraz przeprowadzają rekrutację dzieci zgodnie z zasadą powszechnej dostępności. Funkcjonująca na obszarze gminy sieć przedszkoli zapewnia opiekę dzieciom w wieku przedszkolnym zamieszkałym na terenie gminy.

Bazę oświatową uzupełniają zespoły boisk do gry w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę i siatkówkę oraz hale sportowe znajdujące się głównie przy placówkach oświatowych, z których korzystają uczniowie, różne grupy sportowe oraz mieszkańcy gminy.

Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby uczniów uczęszczających do poszczególnych kategorii placówek oświatowych, funkcjonujących na terenie gminy Piaski.

Tabela 9. Liczba uczniów na terenie gminy Piaski (stan na dzień 19 maja 2021 r.)

Placówka oświatowa		Liczba uczniów [osoba]	
Przedszkola		199	
w tym:	Niepubliczne Przedszkole „ENART”	30	
	Niepubliczne Przedszkole Ochronka im. E. Bojanowskiego w Podzeczcu	50	
	Przedszkole Samorządowe z oddziałami integracyjnymi	119	
Szkoły Podstawowe		902	
w tym:	Szkoła Podstawowa im. Bł. Edmunda Bojanowskiego w Szelejewie	204	
	Szkoła Podstawowa z oddziałami integracyjnymi im. Mikołaja Kopernika w Piaskach	513	
	Szkoła Podstawowa z oddziałami integracyjnymi im. Powstańców Wielkopolskich w Bodzewie	185	
Szkoły Ponadpodstawowe		325	
w tym:	Zespół Szkół Rolniczych w Grabonogu im. gen. Józefa Wybickiego	325	
	w tym:	Branżowa Szkoła I Stopnia	23
		Technikum	284

Placówka oświatowa			Liczba uczniów [osoba]
Przedszkola			199
		Liceum ogólnokształcące	18
		Liceum ogólnokształcące dla dorosłych	—
		Szkoła policealna	—
		Centrum Kształcenia Zawodowego	—
Razem			1 426

Źródło: Wykaz szkół i placówek oświatowych, <https://dane.gov.pl/>

W roku 2017 nastąpiła reforma systemu oświaty polegająca na wygaszeniu gimnazjów i powrót w części założeń do systemu sprzed roku 1999. Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2020 r., poz. 910 z późn. zm.) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, z rocznika 2016/2017, którzy ukończyli VI klasę szkoły podstawowej, trafili do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach zakończył edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym 1 września 2019 roku gimnazja zostały zlikwidowane. Egzamin gimnazjalny zastąpiony został pisaniem na zakończenie 8-letniej szkoły podstawowej egzaminem ósmoklasisty.

Stosunek osób uczących się w szkołach podstawowych i gimnazjalnych do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia (wskaźnik skolaryzacji) w okresie 2015-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie gminy Piaski w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2015	2016	2017	2018	2019
Szkoły podstawowe	%	92,34	99,66	99,41	97,38	93,02
Gimnazja	%	98,97	98,52	93,85	90,00	— ²

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na przestrzeni lat 2015-2019 dla szkół współczynnik skolaryzacji brutto na terenie gminy kształtował się na poziomie poniżej 100%. Skolaryzacja poniżej 100% spowodowana jest tym, że część uczniów uczy się w placówkach oświatowych poza terenem gminy, głównie w Gostyniu.

² Wygaśnięcie szkół gimnazjalnych

Analizując wyniki egzaminów maturalnych na terenie gminy Piaski w latach 2017-2020 zauważymy różny poziom kształcenia w poszczególnych placówkach. Najwyższe wyniki osiągają uczniowie w Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Rolniczych im. gen. Józefa Wybickiego.

W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu maturalnego przeprowadzonego w latach 2017-2020 oraz gimnazjalnego przeprowadzonego w latach 2017-2019 na terenie szkół w gminie Piaski.

Tabela 11. Średni wynik procentowy egzaminu maturalnego dla szkół na terenie gminy Piaski w latach 2017-2020

Placówka oświatowa	Rok ³	J. polski			Matematyka		J. angielski			J. niemiecki		
		Egzamin ustny	Egzamin pisemny				Egzamin ustny	Egzamin pisemny		Egzamin ustny	Egzamin pisemny	
			Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony		Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony			
Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Rolniczych im. gen. Józefa Wybickiego	2017	57,33	51,95	63,00	41,14	—	51,92	50,33	20,67	61,00	63,78	39,33
	2018	49,83	52,48	—	44,43	—	56,47	58,21	35,50	71,50	59,00	36,00
	2019	44,54	43,46	38,00	42,92	0,00	45,29	44,29	38,67	61,67	57,33	50,00
	2020	—	36,65	—	30,59	2,00	—	46,24	31,20	—	46,24	31,20
Technikum w Zespole Szkół Rolniczych im. gen. Józefa Wybickiego	2017	51,90	48,23	—	39,50	—	62,22	56,33	41,60	56,32	59,00	38,00
	2018	49,05	35,20	31,00	39,02	2,00	52,86	59,64	37,85	59,23	56,31	38,67
	2019	47,96	38,32	39,25	41,92	—	46,18	49,00	28,00	49,00	44,67	—
	2020	—	45,28	51,75	39,06	9,00	—	46,05	29,73	—	46,05	29,73

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Średnie wyniki uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego w latach 2017-2020 na terenie gminy Piaski ulegały zmianom. Uczniowie Liceum Ogólnokształcącego w Zespole Szkół Rolniczych im. Gen. Józefa Wybickiego osiągnęli wyższe wyniki z języka polskiego, matematyki oraz języka niemieckiego w stosunku do uczniów z Technikum w Zespole Szkół Rolniczych im. Gen. Józefa Wybickiego. Sytuacja odwrotna wystąpiła w zakresie wyników z języka angielskiego, gdyż to uczniowie ww. technikum uzyskali wyższe wyniki niż uczniowie ww. liceum.

³ W roku 2020 ze względu na pandemię COVID-19 egzaminów ustnych nie przeprowadzono.

Tabela 12. Średni wynik procentowy egzaminu gimnazjalnego dla szkół na terenie gminy Piaski w latach 2017-2019

Wyszczególnienie		Gimnazjum nr 3 w Bodzewie (SP z Oddziałami Integracyjnymi im. Powstańców Wielkopolskich w Bodzewie)			Gimnazjum nr 1 w Piaskach (SP z Oddziałami Integracyjnymi im. Mikołaja Kopernika w Piaskach)			Gimnazjum nr 2 w Zespole Szkół im. Bł. E. Bojanowskiego (Szkoła Podstawowa im. Bł. Edmunda Bojanowskiego w Szelejewie)		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Część Humanistyczna	J. polski	63,06	71,76	60,21	71,67	68,56	62,38	64,00	70,54	69,71
	Historia, WOS	50,38	63,06	55,47	60,41	59,85	61,75	50,80	53,15	60,24
Część Matematyczno- Przyrodnicza	Część matematyczna	42,06	56,59	35,68	58,43	50,24	48,02	37,27	45,31	36,41
	Część przyrodnicza	49,19	62,06	47,63	57,37	50,42	48,92	46,47	52,00	47,00
J. angielski	Poziom podstawowy	50,93	67,00	55,05	74,73	59,95	69,47	67,57	61,78	59,92
	Poziom rozszerzony	26,53	52,71	36,21	52,15	45,59	50,28	49,14	50,63	41,50
J. niemiecki	Poziom podstawowy	60,00	—	—	67,25	59,64	61,70	41,88	49,50	58,20
	Poziom rozszerzony	—	—	—	—	—	—	—	32,50	—

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Analizując wyniki egzaminów gimnazjalnych w latach 2017-2019 można zauważyć wahania średnich wyników egzaminów. Najniższe wyniki uczniowie uzyskiwali z części matematyczno-przyrodniczej dla matematyki, natomiast dużo wyższe wyniki osiągnęli z przedmiotów humanistycznych: języka polskiego, wosu i historii. Porównując wyniki wszystkich trzech placówek ze sobą w 2019 roku najwyższe wyniki, osiągnęli uczniowie kolejno w: Gimnazjum nr 1 w Piaskach, Gimnazjum nr 2 w Zespole Szkół im. Bł. E. Bojanowskiego oraz Gimnazjum nr 3 w Bodzewie.

Porównując wyniki egzaminu ósmoklasisty, szkół na terenie gminy Piaski w roku 2019 i 2020 z wynikami dla powiatu gostyńskiego i województwa wielkopolskiego można zauważyć, że przeważająca większość średnich wyników szkół z obszaru gminy dla każdego przedmiotu była niższa od średnich wyników dla powiatu i województwa. Wyjątek stanowiły wyniki Szkoły Podstawowej z oddziałami integracyjnymi im. Mikołaja Kopernika w Piaskach, której uczniowie częściej osiągnęli wyniki równe lub wyższe od średniej dla powiatu gostyńskiego i województwa wielkopolskiego. Ponadto w 2020 roku Szkoła Podstawowa im. Bł. Edmunda Bojanowskiego w Szelejewie uzyskała wynik wyższy z języka angielskiego niż średnia dla powiatu i województwa.

Tabela 13. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty [%] szkół na terenie gminy Piaski, powiatu gostyńskiego i województwa wielkopolskiego w roku 2019 i 2020

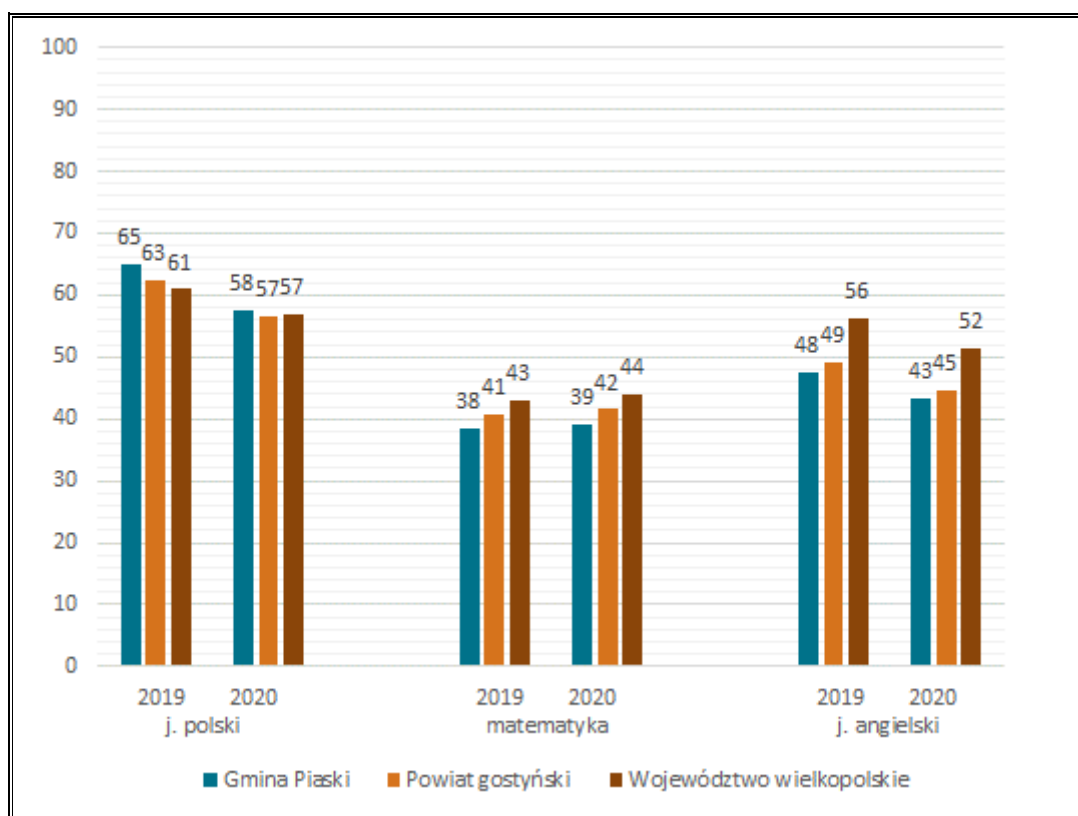
Rok	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
2019	SP z Oddziałami Integracyjnymi im. Powstańców Wielkopolskich w Bodzewie	60,22	33,17	44,67
	Szkoła Podstawowa im. Bł. Edmunda Bojanowskiego w Szelejewie	57,33	31,33	45,62
	SP z Oddziałami Integracyjnymi im. Mikołaja Kopernika w Piaskach	69,42	42,87	49,33
	Gmina Piaski	64,96	38,44	47,61
	Powiat Gostyński	62,54	40,75	49,18
	Województwo Wielkopolskie	61,04	43,07	56,28
2020	SP z Oddziałami Integracyjnymi im. Powstańców Wielkopolskich w Bodzewie	54,08	29,92	35,96
	Szkoła Podstawowa im. Bł. Edmunda Bojanowskiego w Szelejewie	55,5	45,21	53,95
	SP z Oddziałami Integracyjnymi im. Mikołaja Kopernika w Piaskach	60,5	41,95	43,07
	Gmina Piaski	57,58	39,17	43,41
	Powiat Gostyński	56,63	41,58	44,57
	Województwo wielkopolskie	56,90	44,06	51,52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu

Poniżej uszeregowano w kolejności placówki oświatowe z obszaru gminy według poziomu nauczania (od najwyższego do najniższego) na podstawie średnich wyników z egzaminu ósmoklasisty z lat 2019-2020:

- SP z Oddziałami Integracyjnymi im. Mikołaja Kopernika w Piaskach,
- Szkoła Podstawowa im. Bł. Edmunda Bojanowskiego w Szelejewie,
- SP z Oddziałami Integracyjnymi im. Powstańców Wielkopolskich w Bodzewie.

Wykres 7. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] na terenie gminy Piaski, powiatu gostyńskiego i woj. wielkopolskiego w latach 2019-2020



Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej i rodzinnej mogą ubiegać się o stypendia szkolne przyznawane przez Wójta Gminy Piaski. Stypendium może otrzymać uczeń zamieszkały na terenie gminy Piaski, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Na szczególne uwzględnienie zasługują rodziny dotknięte problemem bezrobocia, niepełnosprawności, ciężkiej lub długotrwałej choroby, wielodzietności, braku umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu lub narkomanii oraz gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium przyznawane jest w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, a także pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników. Z tych form pomocy w roku 2019 skorzystało w gminie Piaski 59 dzieci, a liczba świadczeń wyniosła 79.

3.1.7. Kultura i sport

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Na terenie gminy Piaski zadania z zakresu kultury realizuje **Centrum Kultury i Biblioteki w Piaskach**. Podstawowym celem działalności instytucji jest prowadzenie wielokierunkowej działalności służącej upowszechnianiu kultury, sztuki zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych społeczeństwa, upowszechnianie wiedzy na terenie Gminy Piaski.

Do zadań Centrum Kultury i Biblioteki w Piaskach w ramach upowszechniania kultury i sztuki oraz zachowania dziedzictwa kulturowego należy:

- organizowanie wystaw artystycznych i wernisaży,
- organizowanie przedstawień teatralnych, koncertów, projekcji filmów,
- organizowanie i wspieranie imprez artystycznych i rozrywkowych,
- prowadzenie zajęć i warsztatów artystycznych oraz kół zainteresowań,
- prowadzenie i organizowanie działalności zespołów muzycznych, tanecznych i folklorystycznych,
- promocję kultury, Gminy Piaski oraz regionu i lokalnych twórców kultury,
- tworzenie, udostępnianie i dokumentowanie dóbr i wartości kultury,
- edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką,
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- rozpoznawanie, rozbudzenie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- upowszechnianie wiedzy o kulturze, w tym o kulturze regionalnej,
- współdziałanie ze szkołami, placówkami kulturalnymi, jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami naukowymi oraz organizacjami pozarządowymi w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb edukacyjnych i kulturalnych środowisk lokalnych,
- gromadzenie obiektów kultury materialnej i niematerialnej gminy i regionu,
- udostępnianie zgromadzonych dóbr kultury materialnej i niematerialnej regionu i ich eksponowanie,

- prowadzenie działalności dokumentacyjnej, fotograficznej i filmowej ważnych wydarzeń społeczno- kulturalnych, działań samorządu, uroczystości państwowych, gminnych tworząc archiwizację filmową tych wydarzeń,
- prowadzenie impresariatu artystycznego, organizowanie imprez oraz usług w zakresie organizacji imprez zleconych.

W 2020 r. Centrum Kultury i Biblioteki w Piaskach zorganizowało lub współorganizowało 42 imprezy i wydarzenia kulturalne, w tym 5 seansów filmowych, 4 wystawy, 2 festiwale i przeglądy, 7 koncertów zespołów własnych i obcych, 1 prelekcję, 5 konkursów, 7 spektakli teatralnych, 1 konferencję oraz 10 warsztatów artystycznych. Uczestniczyło w nich łącznie ok. 3 250 osób.⁴

Do największych przedsięwzięć kulturalnych w gminie należą Festiwal Muzyki Oratoryjnej na Świętej Górze MUSICA SACROMONTANA, Blues nad Obrą, Ogólnopolski Bieg im. Błogosławionego Edmunda Bojanowskiego, Piaski Biegają, Wielkopolska Ofensywa Rowerowa oraz Bieg im. Senatora Stanisława Karłowskiego.

Liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie gminy na przestrzeni lat 2015-2020 zmniejszyła się o 55,32%, a liczba ich uczestników o 82,11%. Spadek ten, zwłaszcza w roku 2020 spowodowany jest pandemią COVID-19.

Tabela 14. Imprezy kulturalne na terenie gminy Piaski na przestrzeni lat 2015-2020

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba imprez	szt.	94	108	116	126	76	42
Liczba uczestników imprez	osoba	18 165	21 074	20 330	20 775	10 890	3 250

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
 W ramach Centrum Kultury i Biblioteki w Piaskach działa wiele różnych grup, kół, sekcji i klubów. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na przestrzeni lat 2015-2020, liczba grup artystycznych nie uległa znacznej zmianie. Zwiększyła się natomiast liczba ich członków. Znacznemu wzrostowi uległa również liczba kół, klubów i sekcji, a co za tym idzie też liczba ich członków.

⁴ Dane GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Tabela 15. Grupy artystyczne oraz koła, kluby i sekcje na terenie gminy Piaski na przestrzeni lat 2015-2020

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Grupy artystyczne	szt.	5	6	5	5	6	6
Członkowie grup artystycznych	osoba	34	39	33	33	48	55
Koła, kluby i sekcje	szt.	1	2	2	2	3	10
Członkowie kół, klubów i sekcji	osoba	30	38	38	34	37	55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

W ramach działalności bibliotecznej Centrum Kultury i Biblioteki prowadzi bibliotekę z wypożyczalnią i czytelnią oraz filiami w Bodzewie i Szelejewie, a także inne formy udostępniania zbiorów uwzględniając w szczególności potrzeby czytelnicze i edukacyjne mieszkańców Gminy Piaski.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje w zakresie działalności biblioteki w latach 2015 – 2019. W analizowanych latach księgozbiór biblioteki uległ zmniejszeniu o 2 563 woluminów. Spadek zanotowała również liczba czytelników o 97 osób i liczba wypożyczeń o 506 woluminów.

Tabela 16. Działalność biblioteczna na terenie gminy Piaski

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Biblioteki i filie	Obiekt	3	3	3	3	3
Księgozbiór	Wolumin	38 804	39 321	39 709	40 064	36 241
Czytelnicy w ciągu roku	Osoba	632	636	646	649	535
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	Wolumin	23 506	24 763	25 852	26 552	23 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Oprócz biblioteki ważną funkcję kulturalną na terenie gminy pełnią placówki oświatowe oraz świetlice wiejskie, które są miejscem spotkań mieszkańców i promują wiele form aktywności kulturalnej. Zmodernizowane obiekty wpływają na integrację lokalnej społeczności oraz promocję wspólnego spędzania czasu wolnego. Ponadto niniejsze obiekty dają możliwość tworzenia kół i grup zainteresowań zrzeszających różne grupy wiekowe ludności lokalnej.

W sferze kultury działa również szereg organizacji pozarządowych, z których na uwagę zasługują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Do jednostek OSP działających na terenie gminy należą: OSP Piaski, OSP Bodzewo, OSP Szelejewo, OSP Godurowo, OSP Strzelce Wielkie, OSP Smogorzewo, OSP Grabonóg oraz OSP Rębowo.

Z zakresu sportu na terenie gminy funkcjonują przede wszystkim kluby sportowe m.in. LKS Korona Piaski i LZS Wielkopolanka Szelejewo zajmujące się piłką nożną, LKS UKS w Bodzewie w dyscyplinie tenisa stołowego, Towarzystwo Rowerowe im. bł. E.

Bojanowskiego oraz Stowarzyszenie „Cegielnia”. Powyższe kluby organizują również wydarzenia rekreacyjne, sportowe i kulturalne. Sport w gminie rozwijają też wszystkie placówki oświatowe oraz stowarzyszenia działające na terenie gminy typu UKS i LZS.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,

- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osoby i rodziny korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie gminy, wypełnia **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piaskach** (dalej GOPS).

Według informacji GOPS w Piaski na dzień 31.12.2020 r. zatrudnionych było 8 osób na umowę o pracę oraz 2 osoby na umowy zlecenie:

- kierownik,
- główna księgowa,
- starszy pracownik socjalny,
- pracownik socjalny,
- Inspektor ds. świadczeń rodzinnych,
- Inspektor ds. świadczeń rodzinnych i wychowawczych,
- Referent,
- Pomoc administracyjna,
- Asystent rodziny (umowa zlecenie),
- Informatyk (umowa zlecenie).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piaskach jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy, realizującą zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu pomocy społecznej. Bieżące funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu gminy oraz środki z budżetu państwa.

Do obowiązków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piaskach należy realizacja zadań własnych i zadań zleconych w zakresie ustalonym ustawami (wskazanymi w rozdziale 1 niniejszej Strategii), w tym przede wszystkim ustawą o pomocy społecznej, zgodnie z którą ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- b) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- c) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- g) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- h) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- i) praca socjalna,
- j) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- k) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- l) dożywianie dzieci,
- m) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- n) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- o) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- p) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- q) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- r) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,

- s) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- t) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- e) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych także udzielanie schronienia posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędną ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W ustawie o pomocy społecznej określone są zadania ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnianie potencjału osób i rodzin do przewyższania trudnych sytuacji życiowych.

Jest to ważny element pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzony przez pracowników socjalnych. Do etapów metodycznego postępowania pracy socjalnej należą:

1. Diagnoza i ocena;
2. Wyznaczenie celów działania;
3. Opracowanie planu działania i budowa indywidualnego pakietu usług;
4. Realizacja planu działania;
5. Systematyczne ewaluacja działań;
6. Ewaluacja końcowa.

Źródło: K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej Rekomendacje organizacyjne i praktyczne
Pracownik socjalny w pierwszej kolejności przeprowadza analizę sytuacji danej rodziny w oparciu o zasoby oraz jej ograniczenia. Musi dokładnie poznać sytuacje bytowe osób i rodzin, które zgłaszają się o pomoc. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą takich narzędzi jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. W kwestionariuszu tym znajdują się m.in. takie informacje jak:

- dane osoby z którą przeprowadza się wywiad, dane o rodzinie,
- informacje o członkach rodziny,
- analiza budżetu domowego rodziny,
- sytuacja mieszkaniowa osoby/rodziny,
- sytuacja osób wspólnie zamieszkujących,
- sytuacja zawodowa osoby/rodziny,
- sytuacja zdrowotna rodziny,

- sytuacja osób niepełnosprawnych,
- sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków,
- potrzeby osób lub rodzin zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu,
- ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego,
- plan pomocy lub działań na rzecz osoby lub rodziny.

Źródło: J. Krzyszkowski (pod. red.), POLITYKA, POMOC, PRACA, Podręcznik dla pracowników socjalnych, Wybrane aspekty pracy socjalnej

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz zajmują się kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń oraz plan pomocy (projektowanie działań). Ich zakres obowiązków obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Wobec powyższego, świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji interesantów, poradnictwo specjalistyczne, edukację, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Praca socjalna opiera się również na podejmowaniu różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej oraz występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji.

W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, pracownik socjalny ma za zadanie monitorowanie ich sytuacji życiowej, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, a także ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom samotnie gospodarującym, których dochód nie przekracza kwoty 701 zł zwanej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej” oraz osobom w rodzinie, których dochód na osobę nie przekracza kwoty 528 zł, zwanej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”.

Z kolei zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin zasiłek rodzinny przysługuje osobom, których:

- miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł,
- w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych określiła osoby, którym przysługuje prawo do pobierania zasiłku rodzinnego. Są nimi:

- rodzice dziecka,
- jedno z rodziców dziecka,
- opiekun prawny dziecka,
- opiekun faktyczny dziecka,
- osoba ucząca się.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych, świadczeniami rodzinnymi są:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
3. Zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a i art. 22b,
4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
5. Świadczenie rodzicielskie.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje na temat części z formy pomocy społecznej kierowanej do mieszkańców gminy Piaski w latach 2016 – 2020. W roku 2020 najwięcej osób skorzystało z zasiłków celowych, a najwięcej świadczeń w formie kwotowej wypłacono na ponoszenie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej.

Tabela 17. Pomoc społeczna na terenie gminy Piaski - zadania własne Gminy w latach 2016-2020

Forma pomocy		Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia [osoba]					Kwota świadczeń [zł]				
		2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłki stałe		14	11	11	14	10	74 793,00	59 304,00	66 848,00	65 348,00	54 240,00
w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	12	10	10	12	8	65 541,00	55 669,00	64 807,00	62 254,00	52 281,00
	pozostającej w rodzinie	2	1	1	2	2	9 252,00	3 635,00	2 041,00	3 094,00	1 959,00
Zasiłki okresowe		78	47	49	50	38	113 924,00	64 447,00	65 804,00	70 269,00	72 653,00
z tego przyznane z powodu:	bezrobocia	60	35	39	43	33	94 795,00	50 960,00	56 509,00	65 269,00	63 429,00
	długotrwałej choroby	3	1	0	0	1	1 775,00	341,00	0,00	0,00	1 402,00
	niepełnosprawności	15	11	10	7	4	17 354,00	13 146,00	9 295,00	4 973,00	7 822,00
	innego niż wyżej wymienione	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zasiłki celowe		132	102	114	105	105	165 754,00	168 752,00	147 728,00	191 572,00	156 633,00
z tego:	Na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	0	0	0	0	1	0,00	0,00	0,00	0,00	1 000,00
	Inne zasiłki celowe i naturze ogółem	132	102	114	105	104	165 754,00	168 752,00	147 728,00	191 572,00	155 633,00
	z tego: Zasiłki specjalne celowe	31	37	34	34	26	29 350,00	33 750,00	32 079,00	35 050,00	27 750,00
Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej		80	64	39	40	44	70 495,00	58 206,00	46 516,00	58 287,00	52 965,00
w tym:	Posiłek ogółem	78	62	38	38	40	54 483,00	41 467,00	33 055,00	39 190,00	29 966,00
	z tego: dla dzieci	77	62	38	38	40	54 307,00	41 467,00	33 055,00	39 190,00	29 966,00
	Usługi opiekuńcze	2	2	1	2	3	16 012,00	16 739,00	13 461,00	19 097,00	21 595,00
	Sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	1	0,00	0,00	0,00	0,00	1 404,00
Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej		8	11	11	9	11	198 365,00	272 358,00	289 547,00	281 534,00	287 143,00

Źródło: Dane GOPS w Piaskach

Zgodnie z informacjami w powyższej tabeli na przestrzeni lat 2016-2020 liczba osób pobierających świadczenia i ich kwota ulegały wahaniom. Wskaźniki w poszczególnych obszarach form pomocy kształtowały się następująco:

- liczba osób pobierających świadczenia zasiłku stałego spadła o 28,57%, a wypłacona kwota tych świadczeń o 27,48%,
- liczba osób pobierających świadczenia zasiłku okresowego zmniejszyła się o 51,28%, a wypłacona kwota tych świadczeń o 36,23%,
- liczba osób pobierających świadczenia zasiłku celowego zmniejszyła się o 20,45%, a wypłacona kwota tych świadczeń o 5,50%,

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej na terenie gminy, udzielonej przez GOPS.

Tabela 18. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Piaskach na przestrzeni lat 2016-2020

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin					Liczba osób w rodzinach				
		2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Ubóstwo		100	81	68	75	66	304	229	171	168	150
Sieroctwo		0	0	0	0	1	0	0	0	0	3
Bezdomność		2	2	3	1	1	2	2	3	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa		20	19	22	23	22	97	94	108	107	106
w tym:	Wielodzietność	7	7	6	5	5	51	48	43	36	35
Bezrobocie		71	44	45	48	46	216	108	108	104	98
Niepełnosprawność		80	77	62	61	50	190	181	122	111	93
Długotrwała lub ciężka choroba		49	39	42	40	33	114	80	88	65	60
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych		44	32	36	31	30	175	125	128	118	110
w tym:	Rodziny niepełne	16	11	15	11	11	56	38	49	35	31
	Rodziny wielodzietne	5	3	3	3	2	34	19	19	19	12
Przemoc w rodzinie		1	2	0	2	2	4	5	0	5	5
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi		0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Alkoholizm		4	1	1	5	5	16	1	2	6	6
Narkomania		0	0	1	0	1	0	0	1	0	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego		1	3	4	2	0	1	3	4	2	0
Zdarzenie losowe		0	0	0	0	1	0	0	0	0	2
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna		0	74	3	0	0	0	151	9	0	0

Źródło: Dane GOPS w Piaskach

Biorąc pod uwagę liczbę rodzin i liczbę osób w tych rodzinach, główną przyczyną trudnej sytuacji beneficjentów pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piaskach na przestrzeni lat 2016-2020 było ubóstwo, niepełnosprawność i bezrobocie. Następne w kolejności były bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,

długotrwała lub ciężka choroba oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. Dodatkowo w roku 2017 odnotowano znaczną liczbę rodzin, które dotknięte zostały klęską żywiołową.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Piaski co roku uchwała Roczny program współpracy gminy Piaski z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Obecnie obowiązującym jest Program przyjęty na 2021 rok Uchwałą Nr XX/147/2020 Rady Gminy Piaski z dnia 23 października 2020 roku.

Celem głównym programu jest zaspokojenie potrzeb społecznych mieszkańców gminy oraz wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez umacnianie partnerstwa pomiędzy gminą a organizacjami, a także zaangażowania mieszkańców w rozwój wspólnoty lokalnej.

Cele szczegółowe programu to:

- poprawa jakości życia poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców gminy,
- racjonalne wykorzystanie publicznych środków finansowych,
- otwarcie na innowacyjność i konkurencyjność w wykonywaniu zadań publicznych,
- integracja organizacji lokalnych obejmujących zakresem działania sferę zadań publicznych,
- wzmocnianie potencjału organizacji oraz rozwój wolontariatu,
- promowanie i wzmocnianie postaw obywatelskich,
- określenie zakresu, zasad i form, priorytetów oraz sposobów współpracy pozafinansowej Gminy z organizacjami pozarządowymi.

Współpraca Gminy Piaski z organizacjami pozarządowymi może mieć charakter finansowy i pozafinansowy. Współpraca realizowana jest przy poszanowaniu zasad: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jawności. Jako priorytetowe dla Gminy Piaski w roku 2021 zostały określone zadania publiczne z następujących dziedzin należących w świetle ustawy, do sfery zadań pożytku publicznego:

- działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży — organizacja letnich półkolonii dla dzieci i młodzieży z terenu gminy,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej:
 - organizacja i koordynacja przedsięwzięć sportowych i sportowo – rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży z terenu gminy w ciągu całego roku,
 - organizacja ogólnopolskiej imprezy o charakterze sportowym

— kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego — organizacja przedsięwzięć służących promocji kultury regionu o zasięgu ogólnopolskim.

Poniżej przedstawiono organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie gminy Piaski:

- Kółko Rolnicze w Grabonogu,
- Kółko Rolnicze w Lipiu,
- Kółko Rolnicze w Strzelcach Małych,
- Kółko Rolnicze w Strzelcach Wielkich,
- Kółko Rolnicze w Smogorzewie,
- Kółko Rolnicze w Podrzeczu,
- Kółko Rolnicze w Piaskach,
- Kółko Rolnicze w Drzęczewie,
- Kółko Rolnicze w Bodzewie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Strzelcach Wielkich,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bodzewie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rębowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Piaskach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Szelejewie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Grabonogu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Godurowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Smogorzewie,
- Stowarzyszenie Promocji Kultury Chrześcijańskiej „Ignis”,
- Stowarzyszenie im. błogosławionego Edmunda Bojanowskiego w Grabonodze,
- Stowarzyszenie Miłośników Świętogórskich Zabytków,
- Stowarzyszenie „Most”,
- Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Świętogórskiej im. Józefa Zeidlera,
- Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych „Kreatywni”,
- Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych „Radość”,
- Stowarzyszenie „Aktywna Wiocha”,
- Stowarzyszenie „Grabonóg Razem”,
- Stowarzyszenie Wielkopolskich Hodowców Psów Rasowych,
- Stowarzyszenie „Dziecko”,
- Stowarzyszenia Cegielnia,
- Stowarzyszenie Zielona Kohorta,
- Stowarzyszenie KGW Strzelce Wielkie,
- Stowarzyszenie „Historia Militaris”,

- Fundacja Przybył z Pomocą,
- Fundacja Manufaktura Możliwości,
- Fundacja „Czas Na Zdrowie”,
- Fundacja „Bliżej Natury”,
- Ludowy Klub Sportowy „Korona” Piaski,
- LKS Wielkopolanka Szelejewo,
- LZS UKS Bodzewo,
- Ludowy Zespół Sportowy UKS przy Zespole Szkół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum nr 3 w Bodzewie,
- Uczniowski Klub Sportowy „Saturn” przy Zespole Szkół Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Kopernika i Gimnazjum nr 1 w Piaskach,
- Zrzeszenie Producentów Trzody Chlewnej Grupa Piaski,
- Bonifraterski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Marysinie,
- Towarzystwo Rowerowe im. bł. E. Bojanowskiego.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Piaski

Problem społeczny jest to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

Do najpowszechniejszych problemów społecznych można zaliczyć:

- ubóstwo,
- sieroctwo,
- bezdomność,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwałe i ciężkie choroby,
- alkoholizm i narkomania,
- przemoc w rodzinie.

W celu zniwelowania lub zmniejszenia problemów społecznych państwo oferuje pomoc społeczną. Według ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) *pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej,*

współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Piaski zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piaskach.

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, co wiąże się z izolacją społeczną. Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia. Ponadto sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące bezrobocia na terenie gminy Piaski.

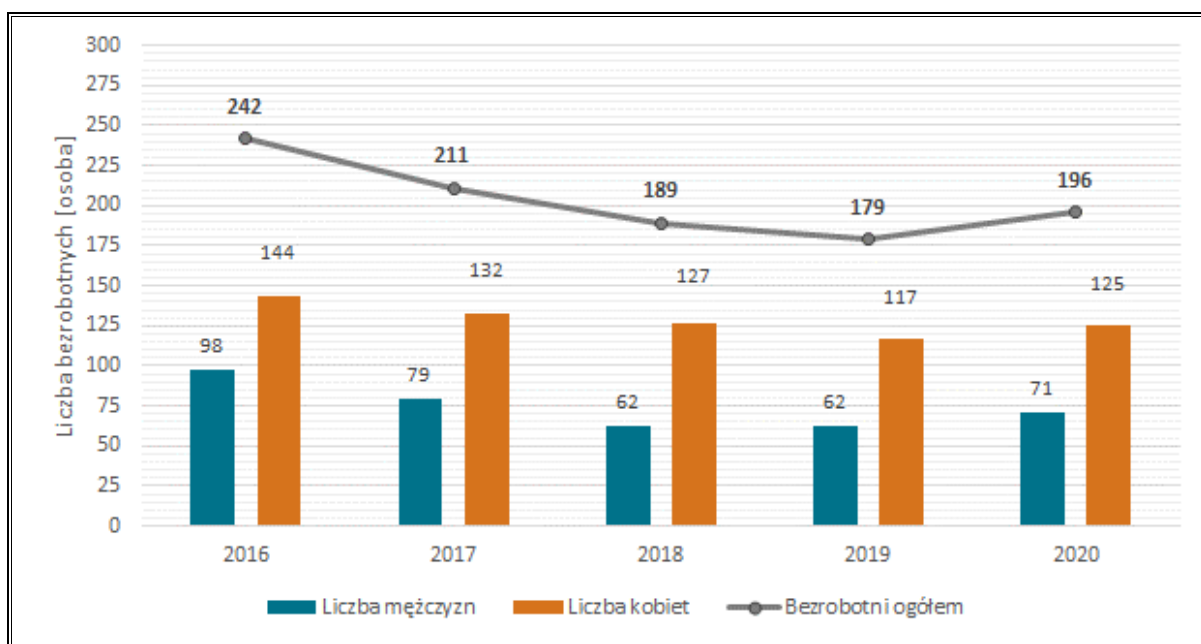
Tabela 19. Bezrobocie na terenie gminy Piaski w latach 2016 - 2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób bezrobotnych [osoba]					
Ogółem	242	211	189	179	196
Kobiety	144	132	127	117	125
Mężczyźni	98	79	62	62	71
Liczba osób bezrobotnych wg wieku [osoba]					
18-24	37	33	26	24	20
25-34	65	67	61	39	50
35-44	50	39	38	52	59
45-54	43	37	32	30	36
55-59	36	23	24	24	23
60 lat i więcej	11	11	8	10	8
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy [osoba]					
Bezrobotni do 1 miesiąca	26	30	27	30	21
Bezrobotni od 1 do 3 miesięcy	54	48	43	37	24
Bezrobotni od 3 do 6 miesięcy	44	23	27	21	28
Bezrobotni od 6 do 12 miesięcy	36	31	23	33	44
Bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	31	27	20	21	43

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Bezrobotni powyżej 24 miesięcy	51	52	49	37	36
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia [osoba]20					
Wykształcenie gimnazjalne/podstawowe i poniżej	68	55	44	42	49
Wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe	85	62	62	70	69
Wykształcenie średnie ogólnokształcące	22	17	21	17	17
Wykształcenie policealne i średnie zawodowe	46	60	45	39	46
Wykształcenie wyższe	21	17	17	11	15

Źródło: Dane z GOPS w Piaskach

Wykres 8. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Piaski w latach 2016-2020



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Piaskach

Analizując strukturę bezrobocia na terenie gminy, należy zauważyć, że w latach 2016 - 2020:

- liczba bezrobotnych spadła o 46 osób, tj. o 19,01%,
- w całym analizowanym okresie liczba bezrobotnych kobiet przewyższała liczbę bezrobotnych mężczyzn, w roku 2020 stanowiły one 63,78% bezrobotnych ogółem,
- pod względem wieku, w 2020 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby bezrobotne w wieku 35-44 lat – 30,10%, następnie bezrobotni w wieku 25-34 lat – 25,51%, w wieku 45-54 lat – 18,37%, w wieku 55-59 lat – 11,74%, w wieku 18-24 lat – 10,20% i w wieku powyżej 60 lat – 4,08%.
- w przypadku czasu pozostawania bez pracy, w 2020 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy od 6 do 12 miesięcy – 22,45% wszystkich bezrobotnych, a najmniej liczną osoby pozostające bez pracy do 1 miesiąca – 10,71% wszystkich bezrobotnych,

— pod względem wykształcenia wśród osób bezrobotnych w 2019 r. największy udział miała grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (35,20%), a najmniejszy z wykształceniem wyższym (7,65%).

Na terenie gminy Piaski na przestrzeni lat 2016-2020 liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia zmniejszyła się o 35,21%, a liczba osób w tych rodzinach spadła o 54,63%. Osoby bezrobotne mogą liczyć na pomoc materialną ze strony GOPS.

Tabela 20. Liczba beneficjentów GOPS w Piaskach korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	71	44	45	48	46
Liczba osób w rodzinach	216	108	108	104	98

Źródło: Dane GOPS w Piaskach

Współpraca między Powiatowym Urzędem Pracy, a GOPS skierowana jest przede wszystkim do osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Współpraca przybiera rozmaite formy i koncentruje się na wielu obszarach, jednak najczęściej polega na wymianie informacji wspólnych klientów obu instytucji. Urzędnicy przekazują sobie wzajemnie informacje niezbędne dla dopasowania form wsparcia do potrzeb klientów. Wśród nich znajdują się zaświadczenia i dane dotyczące faktu zarejestrowania klienta w Powiatowym Urzędzie Pracy lub Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, dokumenty dostarczające informacji o wypłacanych świadczeniach lub historii wsparcia, a także wysokości dochodu istotnej dla możliwości zaproponowania niektórych form pomocy.

PRACA SPOŁECZNIE - UŻYTECZNE I ROBOTY PUBLICZNE

GOPS w Piaskach organizuje również dla osób bezrobotnych prace społecznie użyteczne, mające na celu ich aktywizacji i zapobieganie wykluczeniu społecznemu z powodu bezrobocia. Prace społecznie użyteczne to forma wsparcia skierowana do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, które jednocześnie korzystają ze świadczeń pomocy społecznej albo uczestniczą w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej lub w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej

na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania jakiegokolwiek pracy.

Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura).

Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa w latach 2016 - 2020 roku na terenie gminy Piaski zmniejszyła się o 34,00%, a liczba osób w tych rodzinach o 50,66%.

Tabela 21. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Piaskach z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	100	81	68	75	66
Liczba osób w rodzinach	304	229	171	168	150

Źródło: Dane GOPS w Piaskach

DODATKI MIESZKANIOWE I ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY

Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tytułu prawnego, powierzchni lokalu oraz kryterium dochodowego. Dochód stanowią wszelkie przychody po odjęciu kosztów uzyskania przychodów oraz po odliczeniu składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym.

Kryterium dochodowe ulega zmianie każdorazowo przy waloryzacji świadczeń emerytalnych i rentowych. Decyzje przyznające dodatek mieszkaniowy wydawane są na okres 6 miesięcy.

Ponadto mieszkańcy gminy otrzymać mogą zryczałtowany dodatek energetyczny. Jest on formą pomocy przeznaczoną dla osób otrzymujących dodatek mieszkaniowy mającą na celu częściową rekompensatę kosztów zakupu energii elektrycznej.

Wysokość dodatku energetycznego wynosiła w ostatnich latach dla gospodarstwa domowego prowadzonego przez osobę samotną 11,37 zł miesięcznie, dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 4 osób - 15,80 zł miesięcznie, a dla gospodarstw domowych składających się z co najmniej 5 osób – 18,96 zł miesięcznie.

W 2020 roku wypłacono dodatki mieszkaniowe w kwocie 4 938,38 zł, natomiast dodatki energetyczne w kwocie 281,03 zł.

Obecnie w okresie od 1 maja 2021 r. do końca 30 kwietnia 2022 roku, obowiązują nowe wartości dodatku energetycznego dla gospodarstwa domowego prowadzonego przez osobę

samotną 12,09 zł miesięcznie, dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 4 osób – 16,79 zł miesięcznie, a dla gospodarstw domowych składających się z co najmniej 5 osób – 20,15 zł miesięcznie.

POMOC W ZAKRESIE DOŻYWIANIA

- **Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”** - na terenie gminy Piaski od roku 2014 do końca roku 2018 realizowany był rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Celem tego programu było ograniczenie zjawiska niedożywiania dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Program ten realizowany był na terenie gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piaskach. W ramach programu udzielano wsparcia dzieciom oraz uczniom do ukończenia nauki w szkole ponadgimnazjalnej, a także osobom dorosłym. Przyznawane wsparcia mogło być realizowane w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz gorącego posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.
- **Program „Posiłek w szkole i w domu”** - od 2019 roku na terenie gminy działa wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych, a także wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole. Program zaplanowano do realizacji na lata 2019-2023.

W 2020 roku w ramach pomocy w zakresie dożywiania na posiłki wydano łączną kwotę 149 497,70 zł, z czego 40 000,00 zł pochodziło z budżetu gminy Piaski.

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych

Niepełnosprawność to jeden z bardzo poważnych problemów współczesnego świata. Wiąże się on z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

Na terenie gminy na przestrzeni lat 2016-2020 liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności zmniejszyła się o 37,50%, a liczba osób w tych rodzinach spadła o 51,05%.

Tabela 22. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Piaskach z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	80	77	62	61	50
Liczba osób w rodzinach	190	181	122	111	93

Źródło: Dane GOPS w Piaskach

Niepełnosprawność kwalifikuje się na podstawie typu choroby i obszaru, jaki ona obejmuje. Orzekanie o niepełnosprawności oraz jej stopniowanie określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2021 r. poz. 857). Rodzaje niepełnosprawności oznaczane są według kodów. Na podstawie tego dokumentu określa się następujące kody dla przyczyn niepełnosprawności:

- 01-U Upośledzenie umysłowe;
- 02-P Choroby psychiczne;
- 03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O Choroby narządu wzroku;
- 05-R Upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E Epilepsja;
- 07-S Choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T Choroby układu pokarmowego;
- 09-M Choroby układu moczowo-płciowego;
- 10-N Choroby neurologiczne;
- 11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej opieki zdrowotnej oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Do często pojawiających się problemów, można zaliczyć: wyczerpanie, wypalenie, depresja, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów).

Osoby niepełnosprawne egzystują inaczej i potrzebują pomocy zarówno ze strony społeczeństwa, jak i instytucji publicznych. Do głównych podmiotów, które świadczą wsparcie i opiekę osobom niepełnosprawnym z gminy Piaski należą m.in.: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piaskach oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu. Pomoc może przybierać różne formy m.in. współpraca i kierowanie do Środowiskowych Domów Samopomocy, kierowanie do DPS, pomoc sąsiedzka, pomoc w zebraniu dokumentacji do ZOL, pomoc w zakupie leków, kierowanie na komisje lekarskie czy informowanie o ulgach i przysługujących uprawnieniach.

ZASIŁEK RODZINNY ORAZ DODATKI DO ZASIŁKU RODZINNEGO

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Zasiłek przyznawany jest jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł. Natomiast w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

W 2019 roku na terenie gminy zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego wypłacono dla 281 rodzin.

ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE

Dla osób z niepełnosprawnością przyznawany jest:

- **zasiłek pielęgnacyjny** — przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Przyznawany jest on, aby pokryć częściowo wydatki, które wynikają z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i

pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Nie jest on zależny od dochodu. Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego od 1 listopada 2019 r. wynosi 215,84 zł. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli instytucja zapewnia nieodpłatnie pełne utrzymanie, osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego, który jest wypłacany przez ZUS i KRUS oraz jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenia na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tej osoby (chyba, że przepisy koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej).

- **specjalny zasiłek opiekuńczy** — zasiłek przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - w celu sprawowania stałej opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności. Ponadto muszą zostać spełnione następujące wskazania: konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W roku 2019 na terenie gminy Piaski specjalny zasiłek opiekuńczy otrzymało 8 osób. Wysokość świadczenia to 620,00 zł miesięcznie.

- **świadczenie pielęgnacyjne** — świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności — jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności).

W 2019 roku na terenie gminy Piaski świadczenie pielęgnacyjne otrzymywało 45 rodzin, w łącznej wysokości 1 477,00 zł miesięcznie.

PRAWO DO ŚWIADCZEŃ OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Na mocy art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przyznaje się prawo do świadczeń zdrowotnych. Świadczenia zdrowotne są wydawane na podstawie decyzji administracyjnych i są finansowane przez oddział wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Według danych GUS na terenie gminy w 2019 roku mieszkało 1 823 osób starszych, z czego kobiety stanowiły 57,49%.

Tabela 23. Osoby starsze na terenie gminy Piaski w 2019 roku

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	532	256	276
65-69 lat	458	210	248
70-74 lata	339	150	189
75-79 lat	157	58	99
80-84 lata	175	57	118
Powyżej 85 lat	162	44	118
Razem	1 823	775	1 048

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
Gmina Piaski zapewnia wsparcie dla osób starszych wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności poprzez dopłaty do kosztów utrzymania mieszkańców gminy w DPS-ach. Ponadto osoby, które ukończyły 75 lat, mogą pobierać zasiłek pielęgnacyjny.

USŁUGI OPIEKUŃCZE

Usługi opiekuńcze to forma pomocy społecznej udzielana w ramach systemu wsparcia socjalnego. Uzyskać ją mogą osoby samotne i w rodzinach, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dzieli się ona na:

- **Usługi opiekuńcze**, które obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem,
- **Specjalistyczne usługi opiekuńcze**, które są usługami dostosowanymi do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Mieszkańcy gminy Piaski mogą zwrócić się o pomoc w formie usług opiekuńczych do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piaskach. Zakres usług, wysokość odpłatności lub jej brak ustali Kierownik Ośrodka na podstawie przeprowadzonego w przedmiotowej sprawie wywiadu środowiskowego.

Odpłatność za świadczone usługi opiekuńcze na obszarze gminy reguluje uchwała nr XXII/175/2020 Rady Gminy Piaski z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie *szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania*. Wg powyższej uchwały koszt jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, z wyłączeniem specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustalany został w wysokości 25,00 zł.

Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych podlega jednak częściowemu lub całkowitemu zwolnieniu z pełnej kwoty w zależności od wysokości dochodu osoby lub osoby w rodzinie ustalonego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w procentowym stosunku do kryterium dochodowego określonego w ustawie. Aktualne kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 701 zł, natomiast dla osoby w rodzinie 528 zł. Szczegółowy wykaz częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat z kosztu jednej godziny usług opiekuńczych bądź specjalistycznych na terenie gminy Piaski prezentuje poniższa tabela.

Tabela 24. Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych w ramach pomocy społecznej na terenie gminy w zależności od dochodu

Dochód osoby samotnie gospodarującej lub przypadający na osobę w rodzinie [% kryterium dochodowego]	Wskaźnik odpłatności liczony w procentach od kosztu za 1 godzinę usług	
	Osoba samotnie gospodarująca	Osoba w rodzinie
Poniżej 100%	bezpłatnie	bezpłatnie
Powyżej 100% - 150%	10%	20%
Powyżej 150% - 200%	20%	40%
Powyżej 200% - 250%	30%	40%
Powyżej 250% - 300%	50%	80%

Dochód osoby samotnie gospodarującej lub przypadający na osobę w rodzinie [% kryterium dochodowego]	Wskaźnik odpłatności liczony w procentach od kosztu za 1 godzinę usług	
	Osoba samotnie gospodarująca	Osoba w rodzinie
Powyżej 300% - 350%	80%	100%
Powyżej 350%	100%	100%

Źródło: Uchwała Nr XXII/175/2020 Rady Gminy Piaski z dnia 15 grudnia 2020 r.

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najpełniej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony GOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy w latach 2016-2020 spadła o 31,82%, a liczba osób w rodzinach o 37,14%. W rodzinach niepełnych liczba rodzin objęta pomocą spadła o 31,25%, ale liczba osób w tych rodzinach spadła o 44,64%. W analizowanych latach liczba rodzin wielodzietnych objętych pomocą zmniejszyła się o 60,00%, natomiast liczba osób w tych rodzinach spadła o 64,71%.

Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Piaski w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych					
Liczba rodzin	44	32	36	31	30
Liczba osób w rodzinach	175	125	128	118	110
<i>w tym rodziny niepełne</i>					
Liczba rodzin	16	11	15	11	11
Liczba osób w rodzinach	56	38	49	35	31
<i>w tym rodziny wielodzietne</i>					
Liczba rodzin	5	3	3	3	2
Liczba osób w rodzinach	34	19	19	19	12

Źródło: Dane GOPS w Piaskach

Liczba rodzin otrzymująca pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2016 – 2020 zwiększyła się o 10,00%, a liczba osób w tych rodzinach o 9,28%. W zakresie wielodzietności liczba rodzin objęta wsparciem zmniejszyła się o 28,57%, a liczba osób w tych rodzinach o 31,37%.

Tabela 26. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie gminy Piaski

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Potrzeba ochrony macierzyństwa					
Liczba rodzin	20	19	22	23	22
Liczba osób w tych rodzinach	97	94	108	107	106
<i>w tym wielodzietność</i>					
Liczba rodzin	49	39	42	40	33
Liczba osób w tych rodzinach	114	80	88	65	60

Źródło: Dane GOPS w Piaskach

ZASIŁEK RODZINNY ORAZ DODATKI DO ZASIŁKU RODZINNEGO

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Zasiłek przyznawany jest, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł. Natomiast w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje,

jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

Beneficjent mający prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA „BECIKOWE”

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, przysługująca na każde urodzone żywe dziecko zależy od dochodu rodziny, który w przeliczeniu na osobę nie może przekroczyć kwoty 1 922 zł. Drugim warunkiem jest dostarczenie zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub położną potwierdzającego pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu (wymóg dotyczy tylko biologicznych rodziców). Wyżej wymienione świadczenie przysługuje na wniosek złożony w terminie do 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie pozostaje bez rozpoznania. Wysokość świadczenia wynosi 1 000 zł i jest ono wydawane jednorazowo.

W roku 2019 gmina Piaski wypłaciła 86 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka.

ZASIŁEK DLA OPIEKUNÓW

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 111) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego);
- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

Na terenie gminy Piaski w 2019 r. zasiłek dla opiekuna otrzymało 5 osób. Miesięczna kwota zasiłku wyniosła 620,00 zł.

ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

1. matce albo ojcu;
2. innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359) ciąży obowiązek alimentacyjny;
3. opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka):
 - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, pod warunkiem, że nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo, gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki nad osobą niepełnosprawną.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1. osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
2. osoba wymagająca opieki:
 - pozostaje w związku małżeńskim,
 - została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
3. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
4. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie;
5. na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

ZASIŁEK DLA OPIEKUNA JAKO ŚWIADCZENIE BĘDĄCE REALIZACJĄ WYROKU TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO Z DNIA 5 GRUDNIA 2013 R., SYGN. AKT TK AKT K 27/13

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 111) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia

wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego);

- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE

Od stycznia 2016 r. świadczenie rodzicielskie należy do katalogu świadczeń rodzinnych. Postępowanie w sprawie przyznania świadczeń rodzicielskich kończy się wydaniem decyzji administracyjnej.

Świadczenie rodzicielskie to wypłacane po urodzeniu dziecka wsparcie finansowe dla rodziców, którzy nie mają uprawnień do zasiłku macierzyńskiego (nie podlegają ubezpieczeniu chorobowemu). Mogą więc z niego skorzystać m.in. studenci, osoby bezrobotne (niezależnie od tego czy są zarejestrowane w urzędzie pracy, czy nie), osoby pracujące na podstawie umów zlecenia i o dzieło oraz rolnicy.

Zasadniczo świadczenie przysługuje matce dziecka. Świadczenie rodzicielskie przysługuje również ojcu dziecka w przypadku:

- skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka,
- śmierci matki dziecka,
- porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje także:

- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;
- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;

- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie wynosi 1 000 zł netto miesięcznie i jest przyznawane niezależnie od dochodu rodziny.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje w następujących przypadkach:

- nie otrzymają go osoby otrzymujące zasiłek macierzyński;
- w momencie, gdy jeden rodzic otrzymuje zasiłek macierzyński, drugi rodzic/opiekun nie będzie mógł skorzystać ze świadczenia rodzicielskiego;
- świadczenie nie będzie przysługiwać również wtedy, gdy rodzice/opiekunowie korzystają z tego typu świadczeń z tytułu urodzeniu dziecka w innych systemach niż powszechny system ubezpieczeniowy (np. funkcjonariusze służb mundurowych);
- gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej (w przypadku matki lub ojca lub osoby, która przysposobiła dziecko);
- gdy rodzic/opiekun nie sprawuje lub zaprzestał sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, np. w związku z wykonywaniem pracy zarobkowej uniemożliwiającej sprawowanie tej opieki;
- gdy w związku z wychowywaniem / opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego w okresie urlopu wychowawczego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna;
- gdy osobom uprawnionym do świadczenia rodzicielskiego przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Osoba pobierająca świadczenie rodzicielskie nie może jednocześnie wykonywać pracy, która uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

W roku 2019 na terenie gminy Piaski ze świadczeń rodzinnych korzystało 281 rodzin.

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego. Świadczenie wypłaca gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka i przysługuje osobie uprawnionej:

- do ukończenia przez 18 roku życia,

- do ukończenia nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia,
- bezterminowo, jeśli osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość świadczenia uzależniona jest od wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie może być wyższa niż 500 zł na dziecko.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego może otrzymać osoba, która spełnia kryterium dochodowe, które od 1 października 2020 do września 2021 roku wynosi 900 zł na osobę w rodzinie. Świadczenia nie będą przysługiwać w wypadku, gdy:

- osoba uprawniona ukończyła 18 rok życia i nie uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- osoba uprawniona ukończyła 25 rok życia i nie legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- dochód na osobę w rodzinie przekracza kryterium dochodowe,
- egzekucja alimentów okazała się skuteczna,
- osoba uprawniona zawarła związek małżeński,
- osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej.

Gmina w każdej chwili może wstrzymać wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego, mimo że jest ono przyznawane na określony okres. Stanie się, to, gdy:

- osoba uprawniona odmówi udzielenia bądź nie udzieli w wyznaczonym terminie wyjaśnień, co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń,
- osoba uprawniona odmówi udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzieli informacji nieprawdziwych,
- osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

W roku 2019 na obszarze gminy Piaski z funduszu alimentacyjnego korzystały 23 osoby uprawnione.

ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500+”

Gmina Piaski działa zgodnie z realizowanym na terenie całego kraju programem wsparcia dla rodzin wychowujących dzieci „Rodzina 500 Plus”, który reguluje ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407). Program polega na wypłacaniu rodzinom świadczeń wychowawczych w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko, co ma zapewnić częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od

1 lipca 2019 roku programem objęto wszystkie dzieci do 18 roku życia bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Świadczenie to można otrzymać, składając wniosek do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piaskach.

W 2019 roku w gminie Piaski na wypłatę świadczenia wychowawczego wydatkowano 7 877 762 zł. Świadczenie wychowawcze otrzymały 1082 rodziny, w tym 1727 dzieci.

ŚWIADCZENIE „DOBRY START”

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piaskach realizuje rządowy program „Dobry start”. Zgodnie z brzmieniem rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061) świadczenie przysługuje raz w roku w kwocie 300 zł na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia. Świadczenie to przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym, opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko oraz osobom uczącym się – raz w roku bez względu na dochód rodziny. „Dobry start” nie przysługuje natomiast dzieciom lub osobom uczącym się umieszczonym w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, bądź na dziecko z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego (zerówka).

USTAWA „ZA ŻYCIEM”

Jest to ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu, opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Świadczenie to przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka posiadającego zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny towarzyszy rodzinie przez pewien czas, udziela niezbędnego wsparcia, pomaga wprowadzać zmiany w myśleniu i zachowaniu. Wszystko to ma na celu

dostosowanie środowiska rodzinnego do prawidłowego rozwoju dzieci i zapewnieniu im niezbędnego bezpieczeństwa.

Zadaniami asystenta rodziny są:

- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielenia informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a dokładnie w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzenie planu pracy z rodziną we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek Sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Od stycznia 2017 roku zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329) kobieta w ciąży i jej rodzina, w której przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko; kobiety, które otrzymały informacje o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu; kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, a także kobiety, które po porodzie nie oddadzą dzieci do domu dziecka, mają prawo do skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny. Zgodnie z przepisami rodzina jest uprawniona do porad w zakresie:

- przewyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
- wsparcia psychologicznego,
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
- dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Piaskach zatrudniony jest 1 asystent rodziny i jego wsparciem w 2019 roku było objętych 5 rodzin.

KARTA DUŻEJ RODZINY

Karta Dużej Rodziny to rządowy program finansowany ze środków budżetu państwa, skierowany do rodzin mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, niezależnie od tego,

jakim dochodem dysponuje rodzina. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest bezpłatnie, przy czym wyjątek stanowi wydanie duplikatu oraz wydanie karty w formie elektronicznej, w przypadku gdy: członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, wydana już została wyłącznie karta tradycyjna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuję o kartę elektroniczną albo członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, udostępniona już została karta elektroniczna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuję o wydanie karty tradycyjnej.

Na terenie gminy Piaski realizowany jest program Karta Dużej Rodziny – Karty wydawane są w Gminny Ośrodku Pomocy Społecznej w Piaskach po złożeniu odpowiedniego formularza. W roku 2019 wydano karty dla 229 rodzin.

PIECZA ZASTĘPCZA

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez państwo i samorządy.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych organ wykonawczy gminy zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wsparcie następuje za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu. Objęcie dziecka pieczą zastępczą

następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywająca w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej może pozostać w pieczy za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej lub dyrektora placówki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Osoba ta musi spełniać określone warunki:

- kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, u pracodawcy,
- legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Dziecko pozbawione w części lub w całości opieki rodzicielskiej może być umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na terenie gminy Piaski nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo-wychowawcza ani dom dziecka.

3.2.6. Uzależnienia

Uzależnienie to odczuwalny przez osobę przymus zażywania określonych środków, które mogą powodować skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu, czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który prowadzi do wzrostu przemocy w rodzinie i przestępczości. Efektem tego może być także izolacja społeczna i problemy finansowe. Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Na przestrzeni analizowanego okresu liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu uzależnień od alkoholu zwiększyła się o 1 rodzinę, jednak liczba osób w tych rodzinach w stosunku do

roku 2016 zmniejszyła się o 62,50%. Uzależnienie alkoholowe jest dużo bardziej powszechnym problemem od uzależnienia od narkotyków wśród rodzin na terenie gminy Piaski, ponieważ w tym samym czasie odnotowano pojedyncze rodziny pobierających pomoc z powodu uzależnień od narkotyków na jej terenie.

Tabela 27. Liczba beneficjentów pomocy GOPS w Piaskach z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Alkoholizm					
Liczba rodzin	4	1	1	5	5
Liczba osób w rodzinach	16	1	2	6	6
Narkomania					
Liczba rodzin	0	0	1	0	1
Liczba osób w rodzinach	0	0	1	0	1

Źródło: Dane GOPS w Piaskach

Na przestrzeni lat 2016-2020 zauważalny jest spadek liczby osób uzależnionych od alkoholu korzystających z gminnych form pomocy. Niniejsze dane świadczą o zmniejszającym się problemie, uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Piaski.

Tabela 28. Uzależnienia alkoholowe na terenie gminy Piaski

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba udzielonych porad prawnych	12	10	10	8	6
Liczba udzielonych porad psychologicznych	7	2	5	5	2
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	6	5	4	4	5
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	5	5	4	4	5
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	3	4	2	2	2
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	2	1	1	2	0
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	5	4	4	3	3
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	140	125	130	120	0 (pandemia)
Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku	80	85	75	80	0 (pandemia)

Źródło: Dane GOPS w Piaskach

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i nawet można je zakupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany

lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencją, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia.

- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania we wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej.
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków finansowych z przeznaczeniem na gry hazardowe.

Na terenie gminy, co roku sporządzany jest **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** oraz **Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii**. Aktualnie obowiązującymi programami są przyjęty na rok 2021 uchwałą nr XX/148/2020 Rady Gminy Piaski z dnia 23 października 2020 roku Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przyjęty na rok 2021, oraz uchwałą nr XX/149/2020 Rady Gminy Piaski z dnia 23 października 2020 roku Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii są podstawowymi dokumentami określającymi zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie gminy. Programy mają na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

Programy są adresowane do mieszkańców gminy Piaski, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu i nadużywających alkoholu, osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, a także członków ich rodzin, którzy są bezpośrednio narażeni na przeróżne szkody i zagrożenia wynikające z obecności alkoholu i narkotyków w życiu codziennym. Programy obejmują również działania profilaktyczne skierowane do dzieci oraz młodzieży uczącej się i zamieszkującej na terenie gminy Piaski. Ich zadaniem jest

zapobieganie przedwczesnemu używaniu alkoholu i zażywaniu narkotyków oraz towarzyszącym temu konsekwencjom.

W programach określona została następująca strategia działań:

- prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych,
- zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia osób uzależnionych i ich rodzin,
- udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, w tym: psychologicznej, prawnej, w szczególności w rodzinach, w których występuje przemoc w rodzinie (realizacja zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie),
- udzielanie pomocy osobom uzależnionym po leczeniu odwykowym,
- współdziałanie z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendą Powiatową Policji, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, oraz Szkołami Podstawowymi z Oddziałami Integracyjnymi z terenu gminy,
- realizowanie zadań z programu „Bezpieczny Powiat Gostyński”.

W rozwiązywanie problemów alkoholowych na terenie gminy zaangażowane są: Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Bonifraterski Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Piaskach, Komenda Powiatowa Policji w Gostyniu oraz Szkoły Podstawowe z Oddziałami Integracyjnymi z terenu gminy.

GOPS w zakresie problemów związanych z uzależnieniami współpracuje z Poradnią Uzależnień w Gostyniu oraz świadczy beneficjentom pomoc finansową i niepieniężną dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w miarę możliwości zapewnia pracę socjalną, poradnictwo indywidualne, informuje o możliwości skorzystania z terapii, informuje o poradnictwie specjalistycznym, współorganizuje wypoczynek dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, pomoc materialna w formie odzieży, opału, posiłku oraz prowadzi działania profilaktyczne w szkołach związane z uzależnieniami.

Zadania ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii są inicjowane przez **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Piaskach** powołaną przez Wójta Gminy Piaski. Realizuje ona zadania z art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.) oraz zadania z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050).

W 2019 roku mieszkańcy gminy mieli dostęp do prowadzonej działalności konsultacyjno - doradczej w zakresie:

- przekazywania informacji o istniejących możliwościach uzyskania pomocy lub wsparcia,
- wspierania rodzin w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,;
- udzielania porad z zakresu prawa,
- poradnictwa i pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz uzależnionym.

W roku 2019 z poradnictwa specjalistycznego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego skorzystały 24 rodziny.

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

W latach 2016-2020 liczba osób otrzymujących pomoc z powodu bezdomności kształtowała się na względnie stałym poziomie. W roku 2020 na terenie gminy zidentyfikowano 1 osobę bezdomną, która objęta została wsparciem w ramach pomocy społecznej.

Tabela 29. Beneficjenci pomocy GOPS w Piaskach z powodu bezdomności

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	2	2	3	1	1
Liczba osób w rodzinach	2	2	3	1	1

Źródło: Dane GOPS w Piaskach

Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym jest zadaniem obowiązkowym gminy. GOPS pomaga osobom bezdomnych poprzez kierowanie ich do placówek zapewniających schronienie, pomoc w dostępie do opieki medycznej, poradnictwo socjalne oraz świadczy pomoc materialną.

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: destrukcja podstawowych funkcji rodziny i konflikty rodzinne. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni. Wyróżniamy następujące podstawowe formy przemocy:

- fizyczna – zaliczamy do niej zachowania agresywne, o różnym stopniu nasilenia, odnoszące się do ciała, np. wymierzanie policzków, kopanie itp.,
- seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt)

- psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu itp.,
- ekonomiczna – celowe niszczenie czyjejś własności, pozbawianie jej środków do życia czy też stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, przeglądanie dokumentów, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, itp.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy;
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.⁵

W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę rodzin pobierających pomoc z powodu przemocy w rodzinie. W okresie 2016 – 2020, tylko w 2018 roku nie odnotowano rodzin, które wsparte zostały pomocą z ww. powodu. W pozostałych latach liczba rodzin kształtowała się na dość niskim poziomie między 1 a 2 rodzinami rocznie. Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej, niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka. Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców.

Tabela 30. Beneficjenci pomocy GOPS w Piaskach z powodu przemocy w rodzinie

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	1	2	0	2	2
Liczba osób w rodzinach	4	5	0	5	5

Źródło: Dane GOPS w Piaskach

Analizując dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w ostatnich latach, zauważyć można, że ofiarami przemocy były praktycznie we wszystkich przypadkach kobiety. Głównymi sprawcami przemocy domowej są natomiast mężczyźni.

⁵ <http://www.niebieskałinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

Tabela 31. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy Piaski w latach 2016-2020

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020
Liczba ofiar przemocy domowej		9	13	15	11	13
w tym:	kobiety	8	10	13	10	12
	mężczyźni	1	1	0	1	1
	dzieci	0	2	2	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej		8	10	15	11	13
w tym:	kobiety	1	2	2	1	1
	mężczyźni	8	8	13	10	12
	dzieci	0	0	0	0	0
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart		9	15	24	15	18

Źródło: Dane GOPS w Piaskach

Uchwałą nr XXI/159/2020 z dnia 26 listopada 2020 r. Rada Gminy Piaski przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Piaski na lata 2020 – 2023, którego celem głównym jest zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przemocy w rodzinie.

Realizacja ww. celu będzie odbywać się przede wszystkim poprzez:

- kontynuowanie działalności funkcjonującego na terenie gminy Piaski Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w celu szybkiego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewniania bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowania i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb
- współpracę w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w zakresie:
 - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy,
 - inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
 - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
 - występowanie z zawiadomieniami do Prokuratury Rejonowej o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
 - rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
 - monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą oraz zagrożonych wystąpieniem przemocy,
 - dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
 - podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,

- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piaskach realizując zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, współpracuje z: Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, Komendą Powiatową Policji, Sądem Rejonowym wraz z zespołem kuratorskiej służby sądowej, Prokuraturą Rejonową, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnią uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu, placówkami oświatowo-wychowawczymi, zakładami opieki zdrowotnej, placówkami dziennego wsparcia, Domem Dziecka, poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, organizacjami pozarządowymi.

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Osoby z gminy Piaski, które doświadczają przemocy, mogą zgłosić się do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Piaski, którego celem jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na obszarze gminy.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, pracownicy oświaty, ochrony zdrowia oraz również kuratorzy sądowi. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie takie jak m.in.

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie realizowane są spotkania grup roboczych. W ramach spotkań grup roboczych realizowane

są zadania: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie; monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy; dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

USTAWA ANTYPRZEMOCOWA

Z dniem 30 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 956) tzw. „ustawa antyprzemocowa”. Jedną z głównych zmian jest przyznanie funkcjonariuszom policji i Żandarmerii Wojskowej uprawnienia do wydawania wobec sprawcy przemocy nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się do jego bezpośredniego otoczenia. Funkcjonariusz ma prawo je wykorzystać zarówno w przypadku skierowania go bezpośrednio na interwencję do osoby stosującej przemoc domową, jak i w sytuacji, gdy pozyska informacje o niepokojących zdarzeniach od jej ofiary. Do tej pory prawo takie posiadał jedynie prokurator oraz sąd, co prowadziło do sytuacji, że od zgłoszenia popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie do momentu opuszczenia mieszkania przez sprawcę mijało nawet kilka tygodni, w ciągu których sprawca nadal mieszkał razem z ofiarami.

NIEBIESKA KARTA

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, oświatę, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też ochronę zdrowia w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Z racji tego że osoby będące ofiarami przemocy domowej są często zastraszone pod naciskiem sprawcy i odmawiają podawania jakichkolwiek informacji przeciw swojemu oprawcy, podejmowanie interwencji w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Bardzo istotnym faktem jest to, że nie ma możliwości wycofania ani zmiany informacji zawartych w Karcie, nawet na wniosek osoby pokrzywdzonej. „Niebieska Karta” służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Może ona stanowić również silny dowód w sprawach sądowych. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska Karta” jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

Na terenie gminy Piaski w 2019 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 21 „Niebieskich Kart”, dla których powołano grupy robocze. Liczba rodzin objętych procedurą wyniosła 15.

3.2.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gmin są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Obszar gminy Piaski podlega pod Komendę Powiatową Policji w Gostyniu. Na terenie gminy swoje zadania wykonuje 2 dzielnicowych, którzy obsługują mieszkańców w następujących rejonach:

— Rejon: miejscowość Piaski:

Planem priorytetowym objęta jest nieczynna stacja PKP przy ul. Dworcowej w Piaskach, gdzie w porze wieczorowo-nocnej, głównie podczas weekendów dochodzi do spożywania alkoholu, zaśmiecania i niszczenia mienia. Tego rodzaju zachowania negatywnie wpływają na ocenę społeczeństwa.

— Rejon: miejscowość: Anteczków, Bielawy Szelejewskie, Bodzewo, Bodzewko, Dręczewo Pierwsze, Dręczewo Drugie, Drogoszewo, Głogówko, Godurowo, Grabonóg, Józefowo, Lafajetowo, Lipie, Łódź, Michałowo, Podrzecze, Rębowo, Smogorzewo, Stefanowo, Szelejewo Pierwsze, Szelejewo Drugie, Strzelce Małe, Strzelce Wielkie, Talary, Tanecznicza, Zabornia oraz Bogusławki.

Planem priorytetowym objęty jest rejon sklepu „Dino” w Bodzewie gdzie dochodzi do spożywania alkoholu, zaśmiecania oraz niszczenia mienia. Tego rodzaju zachowania negatywnie wpływają na ocenę społeczeństwa oraz są uciążliwe dla osób zamieszkujących w tym rejonie.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Piaski w latach 2016-2020. Na uwagę zasługuje duży wzrost interwencji domowych w roku 2020 w porównaniu z poprzednimi latami.

Tabela 32. Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Piaski w latach 2016-2020

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020
Liczba przestępstw:		5	5	5	3	3
w tym:	kradzież rzeczy obcej	0	0	2	1	2
	kradzież z włamaniem	0	0	0	0	1
	rozboje	0	0	0	0	0

	bójki i pobicia	0	0	0	0	0
	uszczerbek na zdrowiu	0	0	0	0	0
Liczba interwencji domowych		49	49	53	52	83

Źródło: Dane GOPS w Piaskach

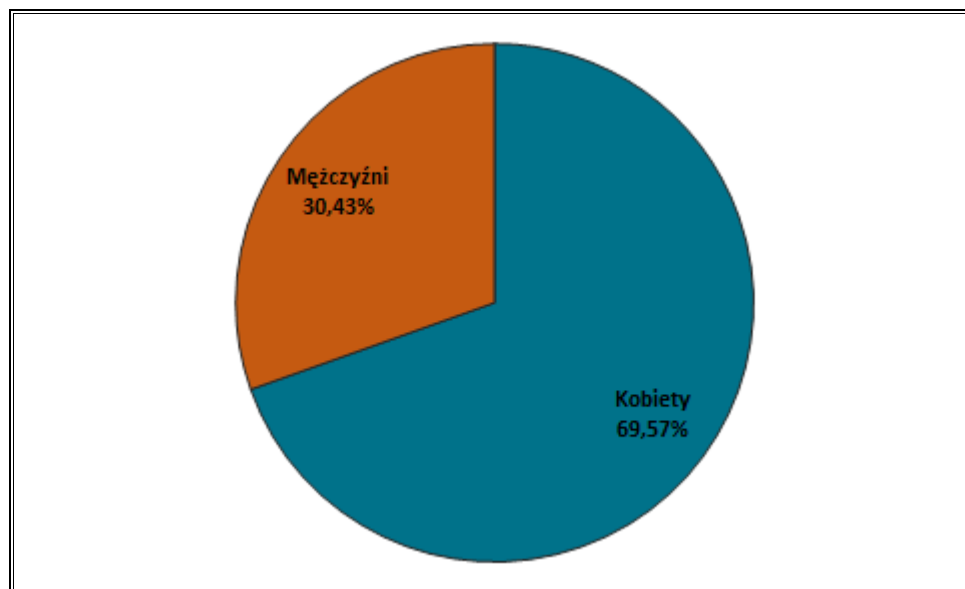
Komenda Powiatowa Policji w Gostyniu realizuje również szereg programów i działań profilaktycznych m.in. „Pakiet życia”, Bezpieczne życie seniorów, Bezpiecznie to wiedzieć i znać, Razem Bezpieczniej, Wielkopolski Program Prewencyjny „Bezpieczna Szkoła czy Bezpieczna Wieś”.

3.3. Wyniki badania ankietowego

W celu opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski na lata 2021-2026* na terenie gminy przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie najczęściej występujących według opinii mieszkańców, problemów społecznych oraz kierunków działań prowadzących do ich rozwiązania. Formularz ankietowy składał się z 13 pytań, w tym 12 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego. Ankietowani wyrazili swoją opinię również na temat sytuacji społecznej mieszkańców gminy. Pytania dotyczyły dostępu do ochrony zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień.

Ankietę wypełniły 93 osoby. Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 69,57%, zaś udział mężczyzn wyniósł 30,43%.

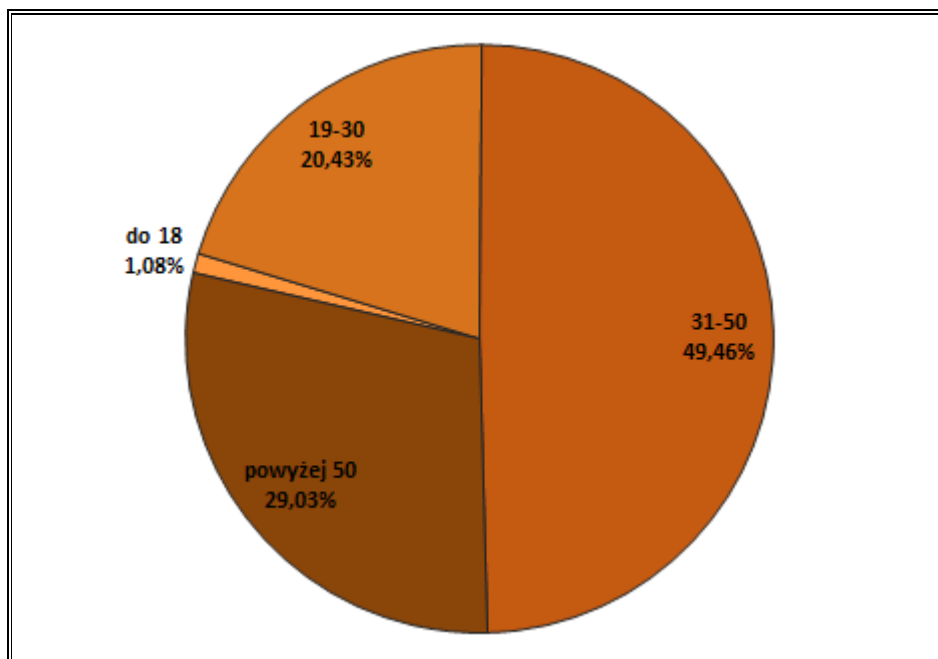
Wykres 9. Ankietowani według płci



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Piaski
Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 31-50 (49,46%), kolejną grupą były osoby w wieku powyżej 50 lat (29,03%) i w przedziale wiekowym 19-30

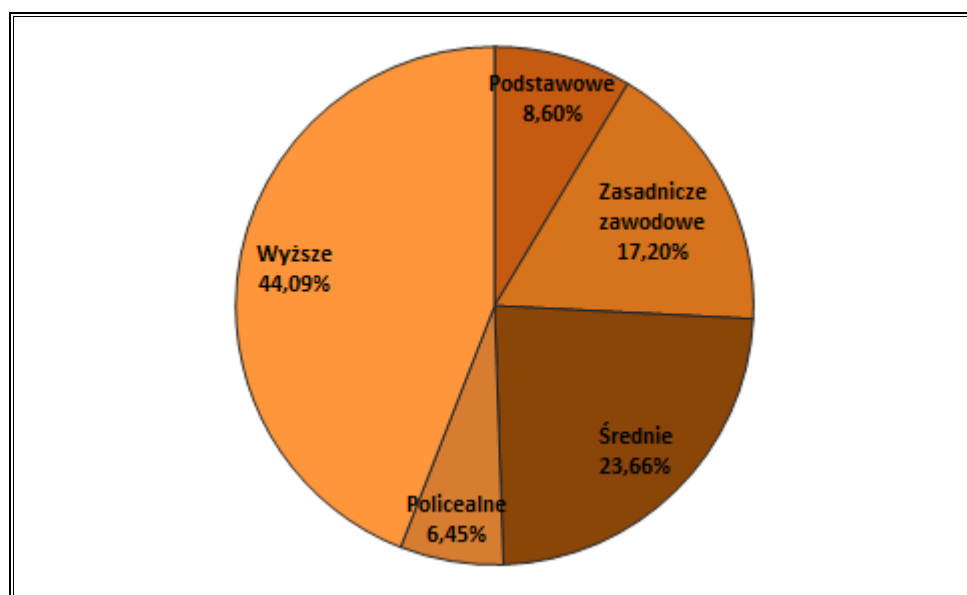
(20,43%). Osoby poniżej 18 roku życia stanowiły niewielki odsetek (1,08%) wśród respondentów.

Wykres 10. Ankietowani według wieku



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Piaski
 Największą część respondentów stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (44,09%), następnie osoby z wykształceniem średnim (23,66%), zasadniczym zawodowym (17,20%), podstawowym (8,60%) oraz policealnym (6,45%).

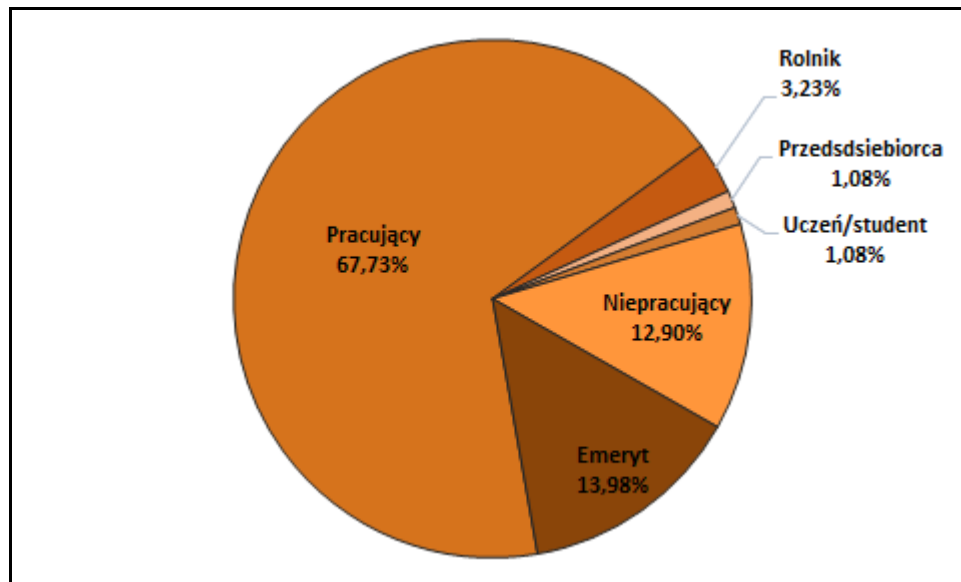
Wykres 11. Ankietowani według poziomu wykształcenia



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Piaski

Pod względem statusu zawodowego, największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby pracujące (67,73%). Mniej licznymi grupami byli emeryci (13,98%), niepracujący (12,90%), rolnicy (3,23%), przedsiębiorcy (1,08%) oraz uczniowie i studenci (1,08%).

Wykres 12. Ankietowani według statusu zawodowego



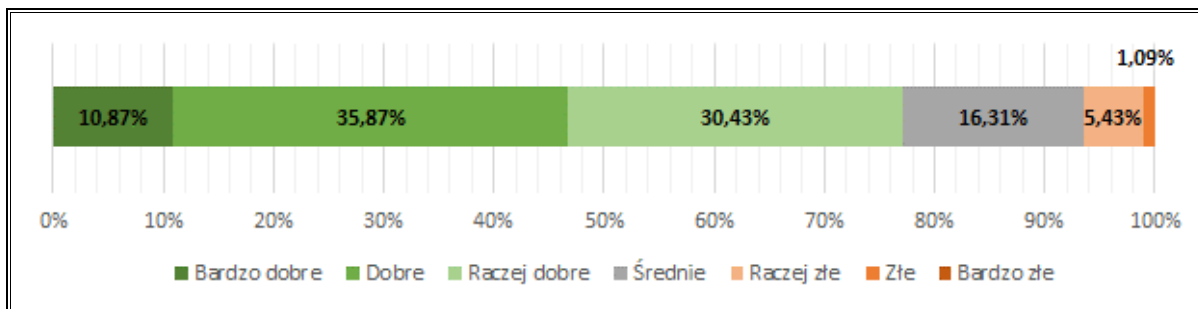
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Piaski
Ocena aktualnych warunków życia na terenie gminy wśród mieszkańców jest dość mało zróżnicowana.

Pozytywnie o aktualnych warunkach życia w gminie wypowiedziała się ponad połowa ankietowanych tj. 77,17%, z czego 30,43% określiło je jako raczej dobre, 35,87% raczej dobre, a 10,87% najbardziej pozytywnie — jako bardzo dobre.

Odsetek negatywnych odpowiedzi był natomiast niewielki, gdyż zaledwie 5,43% respondentów, określiło obecną sytuację jako raczej złą, a 1,09% jako złą. Żaden z respondentów nie odpowiedział najbardziej negatywnie, że obecne warunki życia mieszkańców w gminie są bardzo złe.

Pozostałe 16,31% ankietowanych określiła aktualne warunki życia mieszkańców gminy jako średnie.

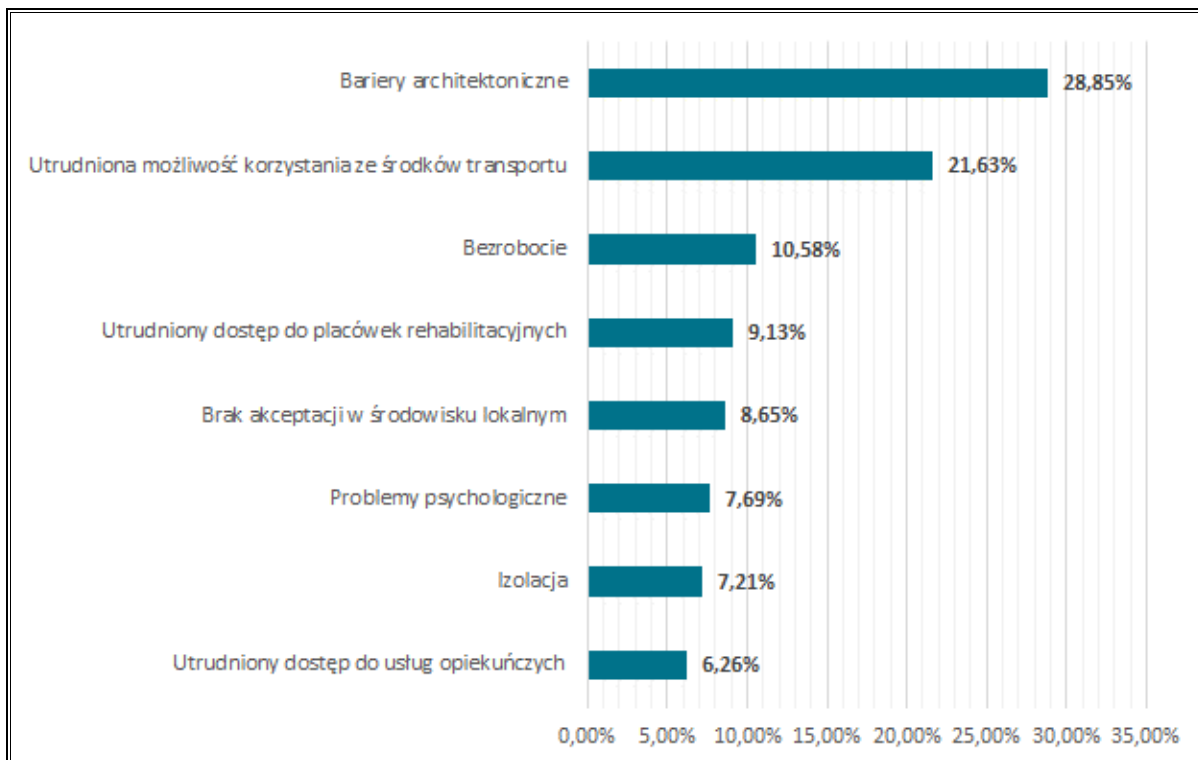
Wykres 13. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Zdaniem największej liczby ankietowanych najczęstszym problemem społecznym, na które napotykają w swoim życiu codziennym osoby niepełnosprawne, są bariery architektoniczne, utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu oraz bezrobocie. Respondenci wskazywali również, w znacznej mierze na: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych, brak akceptacji w środowisku lokalnym i problemy psychologiczne. Zauważono również problemy z zakresu izolacji i utrudnionego dostępu do usług opiekuńczych. Reasumując, niezbędne jest prowadzenie na terenie gminy działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i skierowanie dla nich pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej.

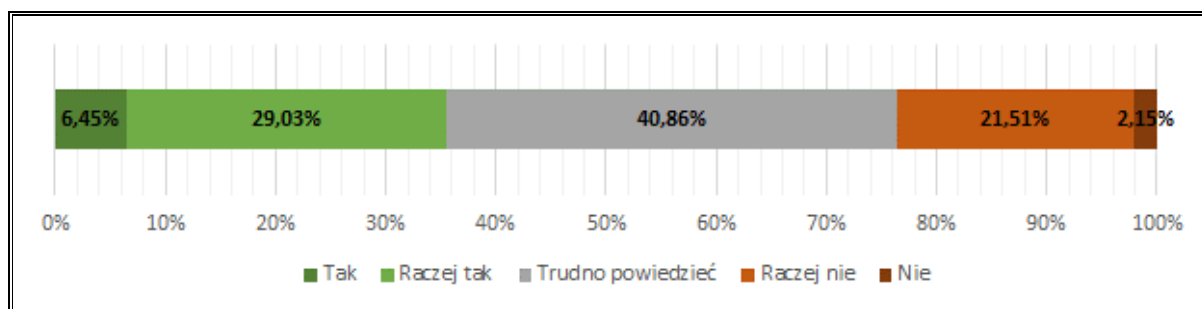
Wykres 14. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W kolejnym pytaniu ankietowali, oceniali czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na obszarze gminy jest wystarczająca. Pozytywnie odpowiedziało na to pytanie 29,03% respondentów, którzy zaznaczyli odpowiedź „raczej tak” oraz 6,45%, którzy odpowiedzieli „tak”. 40,86% respondentów nie potrafiła jednoznacznie stwierdzić i ocenić wystarczalność kierowanej oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych. Negatywnie na to pytanie odpowiedziała mniejszość ankietowanych. Dla 21,51% oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej nie wystarczająca, a dla 2,15% zdecydowanie niewystarczająca.

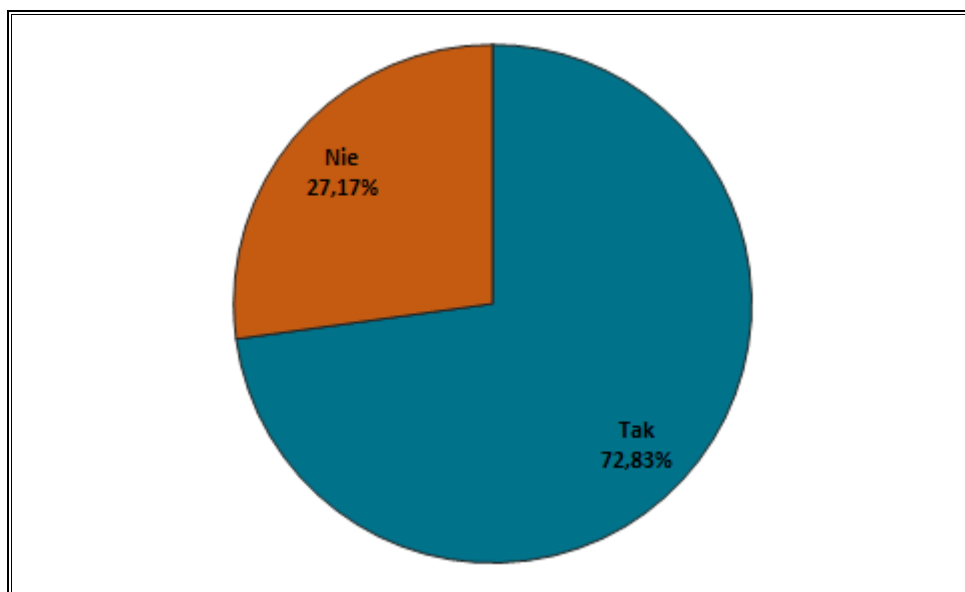
Wykres 15. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy został oceniony pozytywnie przez respondentów, gdyż aż 72,83% z nich zaznaczyło odpowiedź, że jest on wystarczający. Przeciwnego zdania było pozostałe 27,17% pytanych. Osoby wypowiadające się negatywnie argumentowały to przede wszystkim brakiem odpowiedniej ilości placówek specjalistycznych (m.in. rehabilitacyjnych i terapeutycznych) oraz lekarzy specjalistów (m.in. okulisty, internisty, neurologa czy stomatologa).

Wykres 16. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

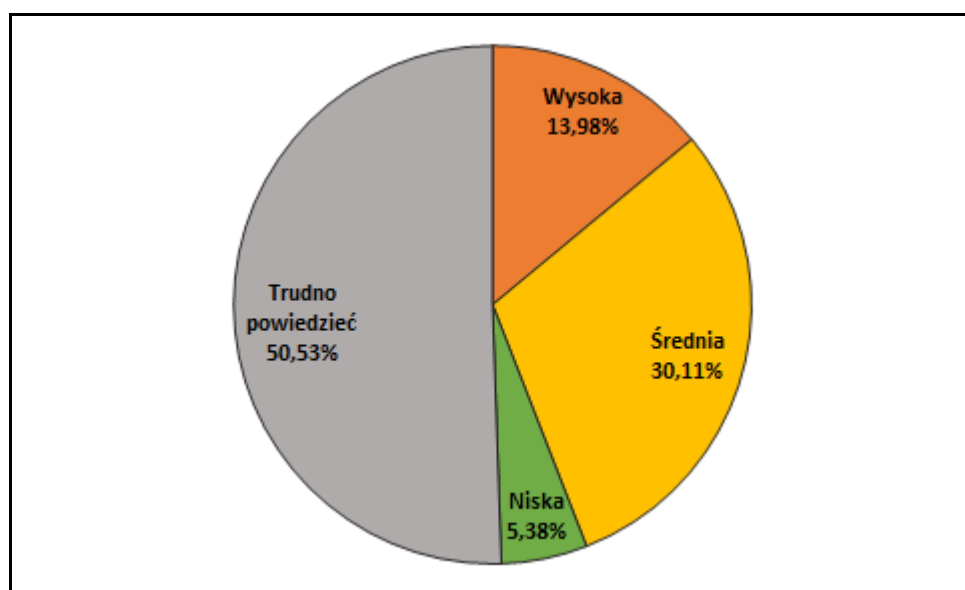


Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Do poprawy

W kolejnym pytaniu ankietowali, oceniali skalę problemu uzależnień na terenie gminy. Największa część respondentów (50,53%) nie potrafiła określić jaki jest poziom problemu uzależnień na ich terenie. 30,11% wskazało na średni poziom, natomiast 13,98% na wysoki. Zaledwie 5,38% ankietowanych wskazało na niski poziom problemu uzależnień na terenie gminy.

Wykres 17. Skala problemu uzależnień na terenie gminy

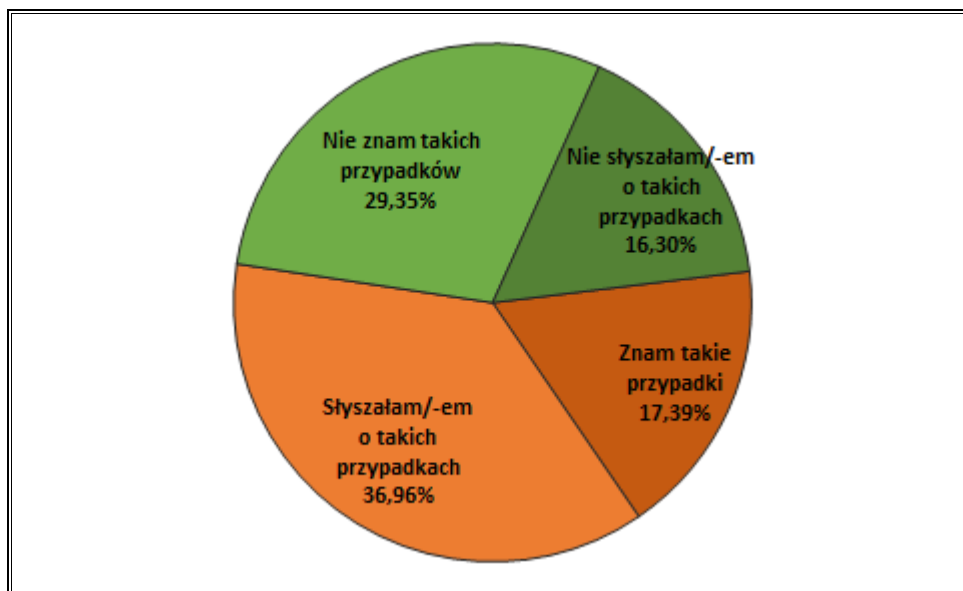


Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Kolejne pytanie w kwestionariuszu dotyczyło problemów przemocy domowej na terenie gminy. Poziom wiedzy na temat takich przypadków był zróżnicowany wśród ankietowych.

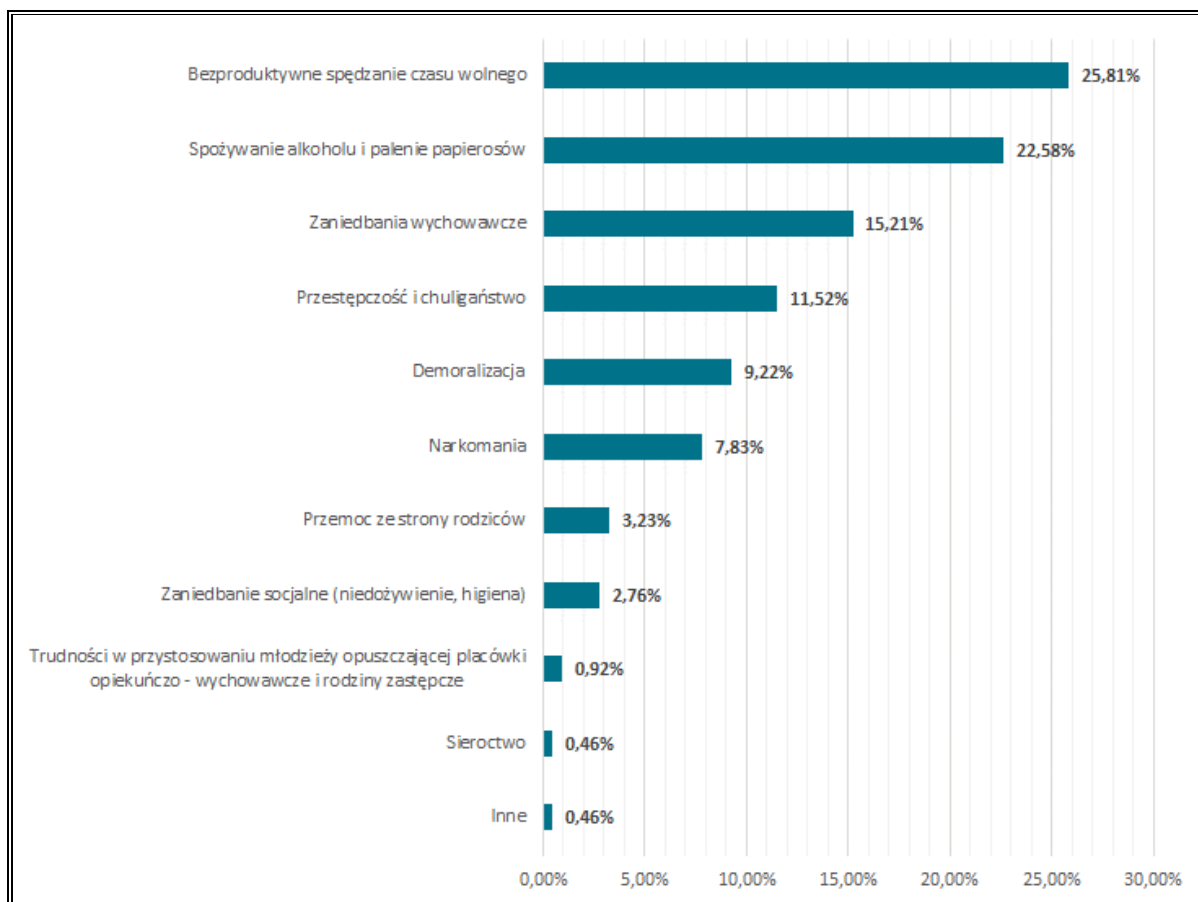
Największa część respondentów (36,96%) wskazała, że słyszała o takich przypadkach, a 17,39%, że zna takie przypadki. Łącznie daje to, aż 54,35% respondentów, którzy spotkali się z problemem przemocy domowej. Pozostała część, tj. 29,35% wskazała, że nie zna takich przypadków, natomiast 16,30% zadeklarowało, że nie słyszało o takich przypadkach.

Wykres 18. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy Piaski



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

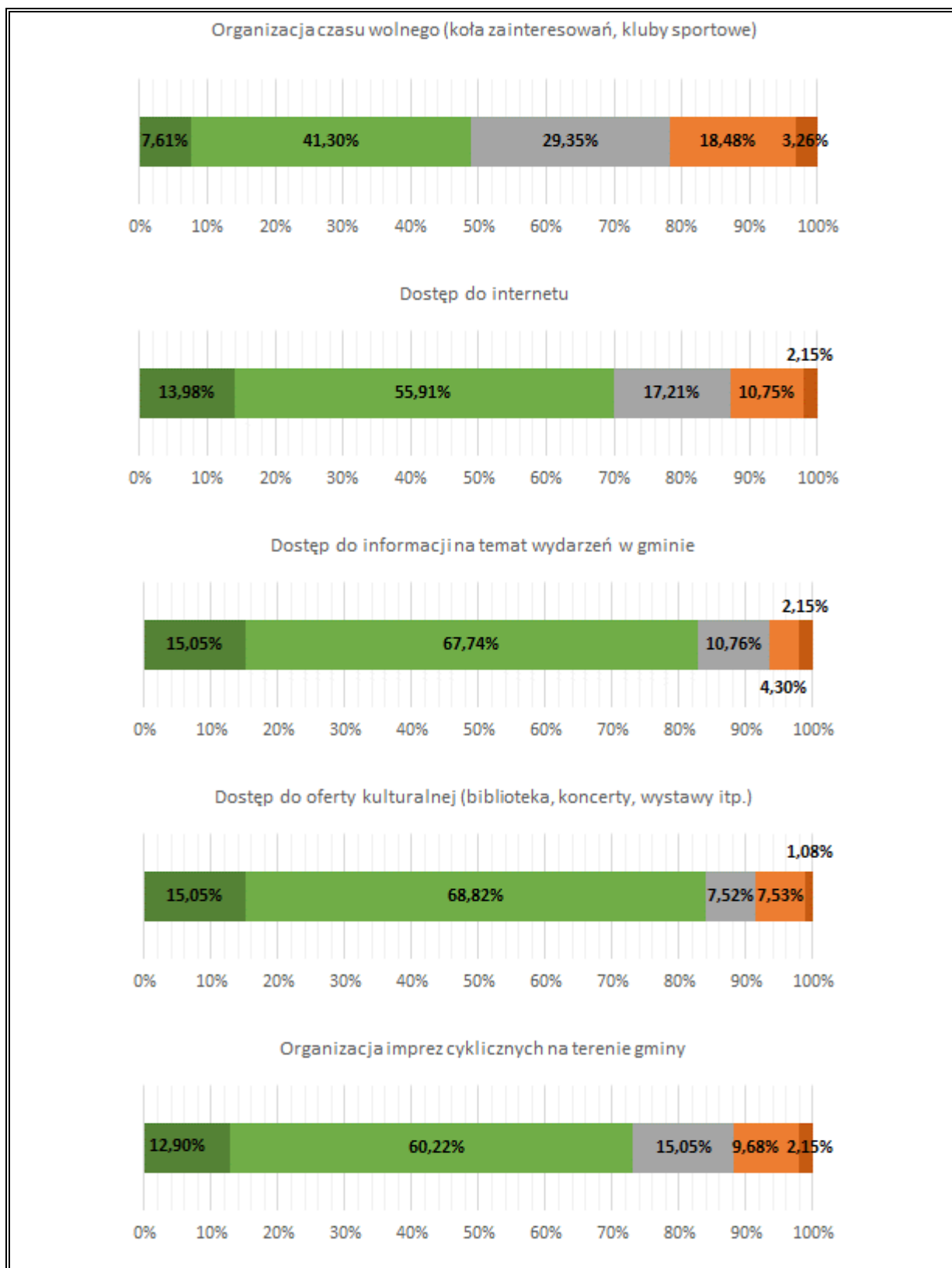
Wśród dzieci i młodzieży najbardziej dostrzeganym przez ankietowanych problemem są: bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, spożywanie alkoholu i palenie papierosów oraz zaniedbania wychowawcze co ma związek, z kolejno wskazywanymi kwestiami w zakresie: przestępczości i chuligaństwa, demoralizacji oraz narkomanii. Następnymi w kolejności zjawiskami wskazywanymi przez respondentów są: przemoc ze strony rodziców, zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena), trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze oraz sieroctwo. Wśród innych odpowiedzi pojawiły się: niszczenie mienia oraz wulgarne zachowanie.

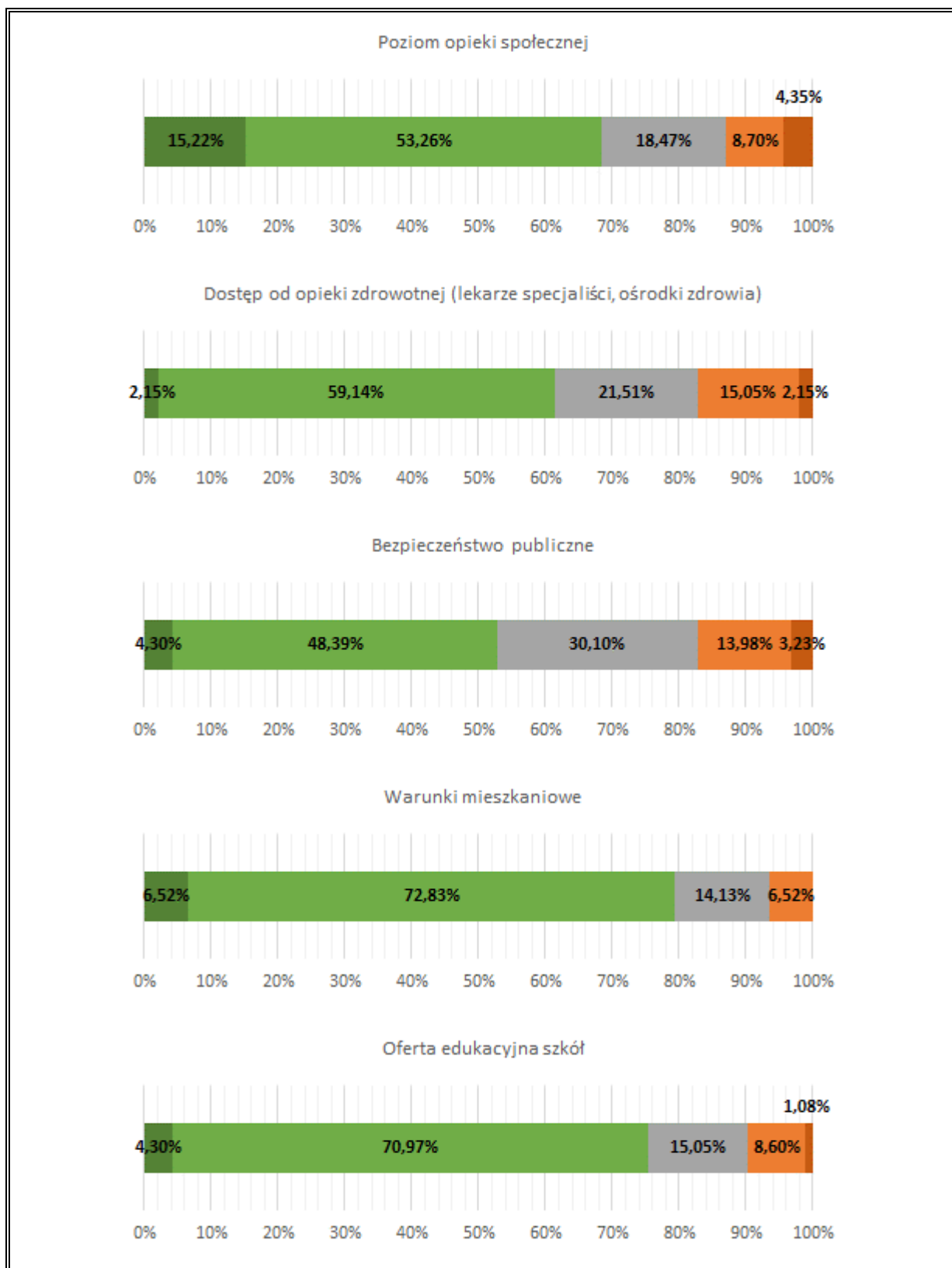
Wykres 19. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży

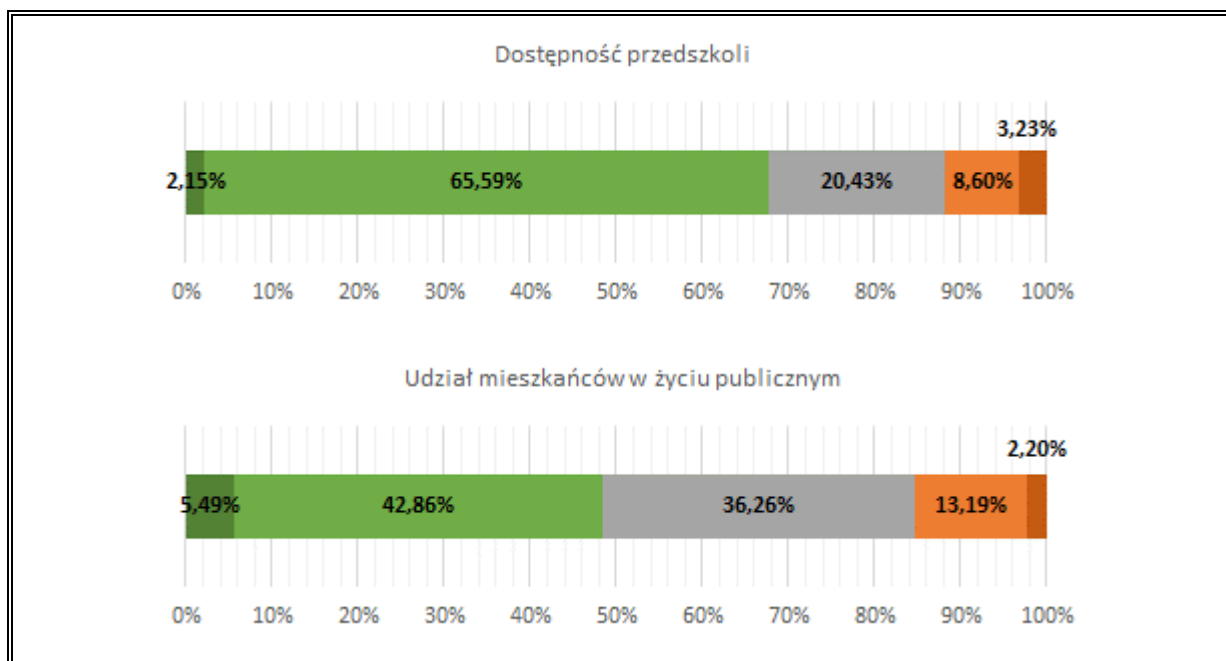
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Na pytania dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na jakość życia mieszkańców na terenie gminy, wyłączając osoby niezdecydowane, ankietowani przeważnie stwierdzili, że są zadowoleni z obecnych warunków. Największy poziom zadowolenia dotyczył poziomu dostępu do oferty kulturalnej (biblioteka, koncerty, wystawy itp.), gdzie zadowolenie w tej sferze wyraziło, aż 83,87% respondentów oraz dostępu do informacji na temat wydarzeń w gminie, gdzie zadowolonych było 82,80% ankietowanych. Natomiast największy poziom niezadowolenia dotyczy przede wszystkim organizacji czasu wolnego, gdzie negatywnie wypowiedziało się 21,74% ankietowanych.

Wykres 20. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy Piaski







Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W ostatnim pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy.

W zakresie wsparcia ubogich respondenci wskazali przede wszystkim na:

- aktywizację zawodową i społeczną (wsparcie poprzez kursy, szkolenia, pomoc w znalezieniu pracy, pomoc psychologa itp.),
- dokładniejszy wywiad środowiskowy instytucji pomocy społecznych, aby pomoc trafiła do osób, które najbardziej jej potrzebują,
- ograniczenie zasiłków,
- organizacja zbiórek żywności (paczki żywnościowe), odzieży i środków czystości, a także obiadów dla ubogich,
- zwiększenie pomocy materialnej,
- większą pomoc ze strony GOPS (wolontariat, asystent rodziny).

Zdaniem ankietowanych głównymi działaniami, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością to:

- likwidacja barier architektonicznych (głównie w budynkach użyteczności publicznej oraz w przestrzeni publicznej),
- dostosowanie transportu publicznego,
- aktywizacja społeczna (kluby wsparcia),
- lepszy dostęp do poradni specjalistycznych (głównie rehabilitacyjnych),
- zwiększenie pomocy w życiu codziennym (asystenci, wolontariusze),

- utworzenie większej liczby placówek i instytucji pomagającym osobom niepełnosprawnym,
- edukowanie społeczeństwa, w zakresie problemów, z jakimi spotykają się osoby z niepełnosprawnościami.

W sferze ochrony zdrowia, ankietowani wskazali, że kluczowymi działaniami w zakresie poprawy dostępu do ochrony zdrowia są:

- zwiększenie liczby i dostępu do lekarzy specjalistów w ramach NFZ (m.in. stomatologa),
- zmniejszenie czasu oczekiwania na wizytę,
- usprawnienie systemu porad telefonicznych.

Jako działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom, na jakie narażone są osoby starsze, wskazano przede wszystkim:

- aktywizację osób starszych (większa liczba spotkań i wydarzeń integracyjnych, stworzenie klubów zainteresowań),
- zwiększenie opieki (większa pomoc w życiu codziennym ze strony GOPS, wolontariat młodzieży, usługi opiekuńcze),
- stworzenie placówek dziennego pobytu dla osób starszych (dom seniora),
- zwiększenie dostępności do ochrony zdrowia (rehabilitacja).

W celu poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy zdaniem respondentów powinny zostać podjęte działania przede wszystkim w zakresie:

- zwiększenia liczby patroli policji (dodatkowe wizyty dzielnicowych) zwłaszcza w godzinach wieczornych i w weekendy,
- zwiększenia liczby kamer monitoringu,
- polepszenia oświetlenia przejść dla pieszych.

Do pozostałych działań, które będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy, ankietowali wskazali na:

- zwiększenie liczby koszy na śmieci i nakłanianie do sprzątanias po zwierzętach,
- prowadzenie edukacji ekonomicznej młodzieży, aby zapobiegać dziedziczeniu ubóstwa,
- pomoc młodzieży w świadczeniu wolontariatu i znalezieniu pracy dorywczej.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse) oraz **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- SZANSE – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska.
- ZAGROŻENIA – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być przy planowaniu podejmowanych działań.
- MOCNE STRONY – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności.
- SŁABE STRONY – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej Gminy, jak i jej części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 33. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> — funkcjonowanie GOPS, który umożliwia mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązanie problemów, okazuje wsparcie, zaspokaja podstawowe potrzeby oraz udziela pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują, — zaangażowanie pracowników GOPS, — spadek liczby osób bezrobotnych na terenie gminy, — funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, — funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, — wzrost liczby podmiotów gospodarczych, — dodatni przyrost naturalny, — zapewnienie dostępu do podstawowej ochrony zdrowia, — dobrze funkcjonujący system oświaty, — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej, — funkcjonowanie wielu programów pomocy, np. „Posiłek w szkole i w domu”, — wsparcie dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, — podejmowanie istotnych ze społecznego punktu widzenia przedsięwzięć inwestycyjnych, — pozyskiwanie przez Gminę środków pozabudżetowych, — działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych udzielających się w zakresie pomocy społecznej, — funkcjonowanie Centrum Kultury i Biblioteki, który zapewnia mieszkańcom dostęp do kultury; — dostęp do oferty sportowej i rekreacyjnej (funkcjonowanie licznych stowarzyszeń i klubów sportowych). 	<ul style="list-style-type: none"> — rosnący udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym – narastający problem starzenia się społeczeństwa, — ujemne saldo migracji w ciągu ostatnich lat, — występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług, — występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych, — występujące zjawisko bezdomności na terenie gminy, — brak instytucjonalnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych takich, jak Środowiskowe Domy Samopomocy czy Dzielne Domy Pomocy Społecznej, — brak placówek wsparcia dziennego dla osób starszych, — brak funkcjonowania na terenie gminy placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej, — utrudniony dostęp do placówek specjalistycznych, rehabilitacyjnych, — niska aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> — utrzymanie się pozytywnych tendencji dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców, — dotacje ze środków zewnętrznych, — nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym, — wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej, — efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań, — kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, — rosnąca aktywność i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów, — rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> — starzenie się społeczeństwa, — migracja społeczeństwa do większych miast, — bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych, — brak współpracy w kontekście pomocy społecznej między gminami, — konkurencja między gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji, — wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii, — izolowanie się osób starszych, — zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczonej bezradności, — postępujące rozwarstwienie społeczne w zakresie zamożności mieszkańców gminy.

Źródło: Opracowanie własne

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2021-2026.

4.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie prognozy liczby ludności dla gmin i danych zawartych dla gminy Piaski, która została opracowana przez GUS, prognozuje się, że w latach 2021-2026 przyrost naturalny w dalszym ciągu będzie dodatni.

Tabela 34. Prognoza przyrostu naturalnego dla gminy Piaski do roku 2026

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2021	95	79	16
2022	95	80	15
2023	95	80	15
2024	94	82	12
2025	94	80	14
2026	93	78	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2026 roku, liczba osób napływających, jak i odpływających będzie maleć. Prognozuje się, że saldo migracji w dalszym ciągu będzie przyjmowało wartości ujemne.

Tabela 35. Prognoza salda migracji dla gminy Piaski do 2026 roku

Lata	Napływy	Odpływy	Saldo migracji
2021	82	89	-7
2022	81	88	-7
2023	81	86	-5
2024	79	85	-6
2025	78	84	-6
2026	77	82	-5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

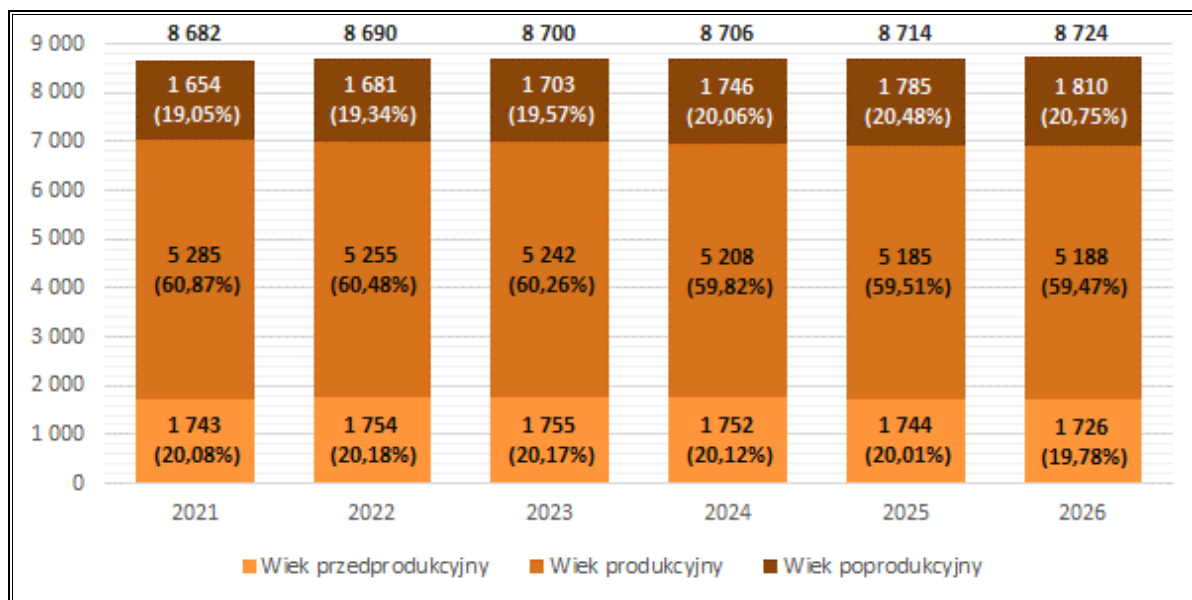
W kolejnej tabeli przedstawiono prognozę liczbę ludności gminy Piaski w latach 2021-2026. W badanym okresie zaobserwować będzie można wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Zmniejszać się będzie natomiast liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Ogólna liczba ludności wg prognoz w 2026 roku w stosunku do roku 2021 wzrośnie o 0,48%.

Tabela 36. Prognoza liczby ludności gminy Piaski w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2026 roku

Lata	Liczba ludności			
	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2021	8 682	1 743	5 285	1 654
2022	8 690	1 754	5 255	1 681
2023	8 700	1 755	5 242	1 703
2024	8 706	1 752	5 208	1 746
2025	8 714	1 744	5 185	1 785
2026	8 724	1 726	5 188	1 810

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

Wykres 21. Prognoza liczby ludności gminy Piaski do 2026 roku



Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

4.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski na lata 2021-2026* będzie wzrost zaufania mieszkańców, w tym beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczególnie określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 37. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób bezrobotnych poprzez wzrost aktywizacji zawodowej, — poprawa dostępu do usług świadczonych przez PUP, — zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, — wzrost kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie.
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej w wyniku ubóstwa, — poprawa warunków życia mieszkańców gminy i spadek liczby rodzin ubogich, — zapewnienie odpowiednich warunków do życia osobom i rodzinom potrzebującym, — zwiększenie dostępu do rynku pracy, — rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej.
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> — zapewnienie udziału osobom niepełnosprawnym w wydarzeniach współorganizowanych przez GOPS, — zwiększenie szans osób niepełnosprawnych poprzez reintegrację zawodową i społeczną, — powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, — podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscach publicznych, — pobudzenie zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, — zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, — zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> — wzrost liczby zrealizowanych programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, — rozwój specjalistycznego poradnictwa, — zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień, — zmniejszenie liczby osób uzależnionych.
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> — poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych, — wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, — rozwijanie środowiskowych form opieki dla osób niesamodzielnych, zależnych, — wzrost liczby osób zatrudnionych przez GOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.
Przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, — zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą.
Bezdomność	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób narażonych na bezdomność z powodu bezrobocia, ubóstwa poprzez działania na rzecz pobudzania aktywności zawodowej i rozwoju kwalifikacji,

Problem społeczny	Prognoza zmian
	— spadek liczby osób bezdomnych.
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> — prowadzenie kampanii informacyjnych propagujących odpowiedzialne rodzicielstwo, — realizacja projektów mających na celu ochronę życia rodzin oraz rozwój specjalistycznego dla nich wsparcia, — poprawa dostępu do specjalistycznego poradnictwa w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych, — spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, — spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, — tworzenie nowych miejsc spotkań rodzin w społeczności lokalnej.

Źródło: Opracowanie własne

5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Piaski została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych:

„GMINA PIASKI DAŻĄCA DO POPRAWY JAKOŚCI I WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ NIEKONFLIKTOWEGO ROZWIĄZANIA PROBLEMÓW WSPÓLNOTY, POPRZEZ KOMPLEKSOWE DZIAŁANIA SPOŁECZNE Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH”

Przedstawiona wyżej wizja rozwoju społecznego dotyczy wszystkich mieszkańców gminy Piaski dotkniętych problemami społecznymi. Jest to nawiązanie do kwestii problemowych zawartych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski na lata 2021-2026*.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników GOPS oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano **następujące obszary priorytetowe:**

1. Bezrobocie;
2. Niepełnosprawność;
3. Problemy osób starszych;

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 38. Cele strategiczne SRPS

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
1.	Osoby bezrobotne	<u>Cel strategiczny 1.</u> Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.
2.	Osoby niepełnosprawne	<u>Cel strategiczny 2.</u> Poprawa warunków społecznego funkcjonowania niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.
3.	Osoby starsze	<u>Cel strategiczny 3.</u> Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.

Źródło: Opracowanie własne

6. Kierunki niezbędnych działań

W celu urzeczywistnienia założeń Strategii niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania wyrażono w postaci celów operacyjnych.

Tabela 39. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Kierunki działań
Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój aktywności zawodowej osób bezrobotnych, — Dostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń.
Cel strategiczny 2. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą.
Cel strategiczny 3. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych.

Źródło: Opracowanie własne

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Piaski przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów, niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;

- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności gminy Piaski jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII

Realizowanie założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej Gminy, przy czym bezpośrednim realizatorem celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piaskach.

Programy i projekty muszą być analogiczne do założeń Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, a rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Skuteczne wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski będzie opierało się na poniżej przedstawionych założeniach. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gmina Piaski.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piaskach.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski* obejmują lata 2021-2026, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane Gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Proces monitoringu wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Wdrażanie Strategii będzie monitorowane na bieżąco w trakcie wykonywania merytorycznych obowiązków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piaskach. **Ocena stopnia realizacji Strategii będzie dokonywana corocznie, przy sprawozdaniu z działalności GOPS.** Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

Realizacja niniejszej Strategii będzie monitorowana również w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym m.in.:

1. w obszarze społecznym:
 - struktura demograficzna mieszkańców;
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
 - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;
 - formy udzielanej pomocy.
2. w obszarze gospodarczym:
 - liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Ponadto monitorowana będzie liczba programów i projektów przyjętych do realizacji, a także ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy, Komendy Powiatowej Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS

i GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych.

Monitorowanie umożliwi:

- ocenę wykonywania programów, osiągnięcia celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii, rozwiązywanie problemów.

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społecznoekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznania częstości występowania badanego zjawiska oraz określenia poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- techniki: ankiety, zestawienie danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzia: tabele, wykresy, diagramy.

Tabela 40. Przykładowe wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji działania
<p>Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój aktywności zawodowej osób bezrobotnych, — Dostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu bezrobocia, — liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych, — liczba osób zatrudnionych w ramach robót publicznych, — liczba zrealizowanych projektów w zakresie ograniczenia zjawiska bezrobocia i wzrostu aktywności społeczno-zawodowej, — liczba mieszkańców, która wzięła udział w projektach.
<p>Cel strategiczny 2. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego, — liczba udzielonych porad psychologicznych, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, — liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego, — wysokość udzielonego wsparcia finansowego, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w spotkaniach integracyjnych.
<p>Cel strategiczny 3. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób zatrudnionych przez OPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — liczba wolontariuszy zajmujących się osobami starszymi, — liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych, — liczba osób starszych objęta bezpośrednią pomocą w ramach projektów, — liczba spotkań integracyjnych.

Źródło: Opracowanie własne

OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami.

Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

9. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Piaski jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień, bezpieczeństwa i sytuację na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej.

W myśl ustawy o pomocy społecznej podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich

działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Piaski i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Piaski, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

10. Spis tabel i wykresów, rysunków

Tabela 1. Liczba ludności w gminie Piaski w latach 2015-2019	14
Tabela 2. Ludność gminy Piaski w latach 2015-2019 wg grup ekonomicznych	16
Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w gminie Piaski w latach 2015-2019	17
Tabela 4. Migracja na pobyt stały w gminie Piaski w latach 2015-2019	18
Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Piaski w latach 2015-2020	20
Tabela 6. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w gminie Piaski w latach 2015-2020	21
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Piaski w latach 2015-2019	23
Tabela 8. Opieka zdrowotna na terenie gminy Piaski	24
Tabela 9. Liczba uczniów na terenie gminy Piaski (stan na dzień 19 maja 2021 r.)	25
Tabela 10. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie gminy Piaski w latach 2015-2019	26
Tabela 11. Średni wynik procentowy egzaminu maturalnego dla szkół na terenie gminy Piaski w latach 2017-2020	28
Tabela 12. Średni wynik procentowy egzaminu gimnazjalnego dla szkół na terenie gminy Piaski w latach 2017-2019	29
Tabela 13. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty [%] szkół na terenie gminy Piaski, powiatu gostyńskiego i województwa wielkopolskiego w roku 2019 i 2020	30
Tabela 14. Imprezy kulturalne na terenie gminy Piaski na przestrzeni lat 2015-2020	33
Tabela 15. Grupy artystyczne oraz koła, kluby i sekcje na terenie gminy Piaski na przestrzeni lat 2015-2020	34
Tabela 16. Działalność biblioteczna na terenie gminy Piaski	34
Tabela 17. Pomoc społeczna na terenie gminy Piaski - zadania własne Gminy w latach 2016-2020	44
Tabela 18. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Piaskach na przestrzeni lat 2016-2020	45
Tabela 19. Bezrobocie na terenie gminy Piaski w latach 2016 - 2020	49
Tabela 20. Liczba beneficjentów GOPS w Piaskach korzystających z pomocy z powodu bezrobocia	51
Tabela 21. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Piaskach z powodu ubóstwa	52
Tabela 22. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Piaskach z powodu niepełnosprawności	54
Tabela 23. Osoby starsze na terenie gminy Piaski w 2019 roku	57
Tabela 24. Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych w ramach pomocy społecznej na terenie gminy w zależności od dochodu	58
Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Piaski w latach 2016-2020	60
Tabela 26. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie gminy Piaski	60
Tabela 27. Liczba beneficjentów pomocy GOPS w Piaskach z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2016-2020	71
Tabela 28. Uzależnienia alkoholowe na terenie gminy Piaski	71
Tabela 29. Beneficjenci pomocy GOPS w Piaskach z powodu bezdomności	74
Tabela 30. Beneficjenci pomocy GOPS w Piaskach z powodu przemocy w rodzinie	75
Tabela 31. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy Piaski w latach 2016-2020	76
Tabela 32. Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Piaski w latach 2016-2020	79
Tabela 33. Analiza SWOT	93
Tabela 34. Prognoza przyrostu naturalnego dla gminy Piaski do roku 2026	94
Tabela 35. Prognoza salda migracji dla gminy Piaski do 2026 roku	94
Tabela 36. Prognoza liczby ludności gminy Piaski w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2026 roku	95
Tabela 37. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	96
Tabela 38. Cele strategiczne SRPS	98
Tabela 39. Kierunki niezbędnych działań	98
Tabela 40. Przykładowe wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań	102

Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) gminy Piaski w latach 2015-2019	15
Wykres 2. Struktura wieku mieszkańców gminy Piaski w roku 2019	15
Wykres 3. Udział poszczególnych grup ekonomicznych gminy Piaski w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2015-2019	17
Wykres 4. Przyrost naturalny w gminie Piaski w latach 2015-2019	18
Wykres 5. Migracja na pobyt stały w gminie Piaski w latach 2015-2019	19
Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2020 w gminie Piaski	22
Wykres 7. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] na terenie gminy Piaski, powiatu gostyńskiego i woj. wielkopolskiego w latach 2019-2020	31
Wykres 8. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Piaski w latach 2016-2020	50
Wykres 9. Ankietowani według płci	80
Wykres 10. Ankietowani według wieku	81
Wykres 11. Ankietowani według poziomu wykształcenia.....	81
Wykres 12. Ankietowani według statusu zawodowego	82
Wykres 13. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców	83
Wykres 14. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych.....	83
Wykres 15. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?	84
Wykres 16. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?	85
Wykres 17. Skala problemu uzależnień na terenie gminy	85
Wykres 18. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy Piaski	86
Wykres 19. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży	87
Wykres 20. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy Piaski.....	87
Wykres 21. Prognoza liczby ludności gminy Piaski do 2026 roku	95
Rysunek 1. Położenie gminy Piaski na tle województwa wielkopolskiego i powiatu gostyńskiego	14